

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Кораблебудівний навчально-науковий інститут

Кафедра екології та природоохоронних технологій

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри
д.т.н., проф. Трохименко Г.Г.

« ____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: «Створення системи екологічного моніторингу в межах стратегічної екологічної оцінки програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки»

Виконав: студент групи 4281

(підпис)

Г.В. Дідан

Керівник роботи:
Доц. каф. екології та ПТ

(підпис)

А.М. Мозговий

Миколаїв – 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Факультет економіки та екології моря

Кафедра екології та природоохоронних технологій

Ступінь вищої освіти бакалавр

Галузь знань 18 Виробництво та технології Спеціальність 183 «Технології захисту навколишнього середовища» Освітня програма «Технології захисту навколишнього середовища»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

(підпис)

« ____ » _____ 2025 р.

З А В Д А Н Н Я

НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРУ

Дідан Григорій Васильович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Створення системи екологічного моніторингу в межах стратегічної екологічної оцінки програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки»
2. керівник роботи Мозговий Андрій Михайлович, доц.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом №315-УЧ від “ 04 ”квітня 2025року
3. Строк подання студентом роботи: « 30 » травня 2025 року
4. Вихідні дані до роботи Матеріали переддипломної практики
5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): нормативні та законодавчі основи проведення екологічної оцінки та розробки системи екологічного моніторингу виконання програм, мета, завдання та заходи економічного і соціального розвитку міста на 2024-2026 роки характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану здоров'я, аналіз наслідків реалізації Програми, заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.
6. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): етапи

проведення сео, Основні цілі Програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва (2024–2026), Основні завдання Програми, Екологічні індикатори та індикатори здоров'я населення, запропоновані для оцінювання результативності реалізації Програми, Цільові індикатори, які передбачається досягти в короткостроковій перспективі.

7. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Мозговий А.М.	03.02. 2025 р.	23.03.2025р.
2	Мозговий А.М.	09.03.2025р.	02.04.2025р.
3	Мозговий А.М.	11.04.2025р.	12.05.2025р.
4	Мозговий А.М.	15.05.2025 р.	16.06.2025 р.

8. Дата видачі завдання «03 » лютого 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ n/n	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	При- мітка
1	Збір загальних відомостей про об'єкт дослідження.	04.03.2025	
2	Огляд нормативних та законодавчих основ проведення екологічної оцінки та розробки системи екологічного моніторингу виконання програм	14.03. 2025	
3	Аналіз завдань «Програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки»	13.04. 2025	
4	Розробка системи екологічного моніторингу в межах стратегічної екологічної оцінки	19.04. 2025	
5	Розробка заходів, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	22.04. 2025	
6	Підготовка висновків.	19.05. 2025	

7	Оформлення роботи і підготовка до захисту.	26.05. 2025	
---	--	-------------	--

Студент

(підпис)

Григорій ДІДАН

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи к.т.н., доц

(підпис)

Андрій МОЗГОВИЙ

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ	4
ABSTRACT	4
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ТА РОЗРОБКИ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ	9
РОЗДІЛ 2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МІСТА НА 2022-2024 РОКИ	12
2.1. ФІНАНСОВІ ТА МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ	12
2.1.1. БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА	12
2.1.2. УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	14
2.1.3. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ	17
2.2.1. ПРОМИСЛОВІСТЬ	18
2.2.2. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	19
2.2.3. АРХІТЕКТУРА ТА МІСТОБУДУВАННЯ	22
2.2.4. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА	26
2.2.5. СПОЖИВЧИЙ РИНОК	28
2.2.6. АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ	29
2.2.7. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ	30
2.3. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ	32
2.3.1. ЖИТЛОВЕ ГОСПОДАРСТВО	32
2.3.2. КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО	33
2.3.3. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА	34
2.3.4. ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ	35
2.4. СОЦІАЛЬНА ТА ГУМАНІТАРНА СФЕРА	36
2.4.1. ДОХОДИ НАСЕЛЕННЯ ТА РИНОК ПРАЦІ	36
2.4.2. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ	37
2.4.3. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	41
2.4.4. ОСВІТА	42
2.4.5. КУЛЬТУРА	43
2.4.6. ПІДТРИМКА ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	44
2.4.7. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ	47
2.5. ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА	48
2.6. ОХОРОНА ПРИРОДНОГО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	49
2.7. ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ	50
2.8. РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	51
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В МЕЖАХ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	52
3.1. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу при реалізації Програми.	52
3.2. Аналіз наслідків реалізації Програми	71

3.3. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

73

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ

89

ВИСНОВКИ

94

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

95

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні та практичні засади стратегічної екологічної оцінки (СЕО) як інструменту інтеграції екологічних міркувань у процес державного планування. Особливу увагу приділено аналізу нормативно-правової бази України щодо впровадження СЕО, з урахуванням міжнародного досвіду та директив Європейського Союзу.

Об'єктом дослідження є проєкт Програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки. Метою роботи є розробка системи екологічного моніторингу, що дозволяє здійснювати комплексну оцінку впливу реалізації Програми на стан довкілля та здоров'я населення, з урахуванням принципів сталого розвитку.

У роботі визначено ключові проблеми та виклики міського розвитку, обґрунтовано доцільність впровадження системного підходу до екологічного моніторингу, зокрема із застосуванням ГІС-технологій, картування, багатофакторного аналізу та моделювання сценаріїв. Запропоновано концептуальні засади функціонування такої системи в межах реалізації Програми.

Ключові слова: стратегічна екологічна оцінка, екологічний моніторинг, сталий розвиток, програмне планування, Миколаїв, державне управління, ГІС, екосистема, міське середовище

ABSTRACT

This bachelor's thesis examines the theoretical and practical foundations of Strategic Environmental Assessment (SEA) as a tool for integrating environmental considerations into state planning processes. Particular attention is given to the analysis of Ukraine's legal framework for SEA implementation, taking into account international experience and European Union directives.

The subject of the study is the draft Program for the Socio-Economic Development of the City of Mykolaiv for 2024–2026. The aim of the thesis is to develop an environmental monitoring system that enables comprehensive assessment of the

Program's implementation impacts on the environment and public health, in accordance with the principles of sustainable development.

The work identifies key problems and challenges in urban development and substantiates the necessity of applying a systemic approach to environmental monitoring. The proposed approach includes the use of GIS technologies, ecological mapping, multifactor analysis, and scenario modeling. Conceptual foundations for the functioning of such a monitoring system within the framework of the Program's implementation are presented.

Keywords: Strategic Environmental Assessment, environmental monitoring, sustainable development, planning program, Mykolaiv, public administration, GIS, ecosystem, urban environment.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

СЕО – стратегічна екологічна оцінка

ДДП – документ державного планування

ГІС – геоінформаційна система

ОВС – оцінка впливу на довкілля

КМУ – Кабінет Міністрів України

ЗУ – Закон України

ЄС – Європейський Союз

ММР – Миколаївська міська рада

ОТГ – об’єднана територіальна громада

МСП – малі та середні підприємства

ОСББ – об’єднання співвласників багатоквартирного будинку

ІТ – інформаційні технології

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні введено в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», який визначає необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) - процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі - ДДП) для довкілля.

Досвід багатьох країн продемонстрував високу ефективність СЕО, як інструмента планування, що сприяє якості розроблюваних планів, програм, стратегій тощо. Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, який підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності які можуть мати можливі екологічні наслідки.

Одним з інструментів забезпечення збалансованості Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки (зі змінами та доповненнями) (далі - Програма) стало застосування в процесі її розроблення стратегічної екологічної оцінки (СЕО).

Об'єктом оцінки даного звіту є документ державного планування – проект Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки (зі змінами та доповненнями), підготовку проекту Програми здійснював департамент економічного розвитку Миколаївської міської ради.

Необхідно взяти до уваги, що Програма відображає загальні пріоритети та цілі розвитку міста. Програма поєднує зусилля, спрямовані на заохочення економічного зростання регіону із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток міста, для якого є важливою якість життя нинішнього та майбутніх поколінь.

Метою кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр» є розробка системи екологічного моніторингу в межах стратегічної екологічної оцінки (СЕО) Програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки, яка дозволить забезпечити своєчасне виявлення, оцінку та управління екологічними ризиками, сприяти інтеграції екологічних міркувань у процеси стратегічного планування та управління міським розвитком.

Завданням роботи є:

- Проаналізувати нормативно-правову базу України та міжнародні стандарти у сфері стратегічної екологічної оцінки та екологічного моніторингу.
- Визначити роль і значення СЕО у формуванні програм соціально-економічного розвитку міста.
- Дослідити структуру та зміст Програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки.
- Визначити основні екологічні ризики та впливи, пов'язані з реалізацією Програми.
- Обґрунтувати необхідність створення системи екологічного моніторингу в межах СЕО.
- Розробити концептуальну модель системи моніторингу із зазначенням її функцій, інструментів (ГІС, сценарне моделювання тощо) та механізмів взаємодії між органами влади й громадськістю.
- Сформулювати рекомендації щодо впровадження системи екологічного моніторингу у практику стратегічного планування міста.

РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНІ ТА ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ТА РОЗРОБКИ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ

У зв'язку з підписанням Угоди про Асоціацію з ЄС та у відповідності з Директивою 2001/42/ЄС, Протоколом про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті № 562-VIII від 01.07.2015, був прийнятий Закон України № 2354-VIII від 20.03.2018 «Про стратегічну екологічну оцінку».

Прийняття Закону викликало необхідність внесення змін до ряду законодавчих актів, зокрема Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Земельного кодексу України, Закону України «Про державні цільові програми», Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Закону України «Про курорти». Згодом було прийнято та затверджено Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення Постановою КМУ від 16 грудня 2020 р. № 1272.

Відповідно до Закону, стратегічна екологічна оцінка – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування (включаючи і містобудівну документацію) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків.

Ця процедура включає наступні етапи:

- визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;

- проведення громадського обговорення та консультацій у порядку, передбаченому статтями 12 та 13 Закону, транскордонних консультацій у порядку, передбаченому статтею 14 Закону;
- врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- інформування про затвердження документа державного планування;
- моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Структура заяви про визначення обсягу СЕО та звіту про СЕО, інформація про вимоги до організації громадських обговорень, консультації з органами державної влади, моніторингу, представлені в тексті Закону Про СЕО .

Зважаючи на потребу конкретизації положень Закону, для забезпечення його практичної імплементації були розроблені методичні рекомендації, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» від 10 серпня 2018 року № 296, із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства екології та природних ресурсів України від 29 грудня 2018 року № 465, від 18 липня 2019 року № 260), а також критерії, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» від 28 жовтня 2020 року № 213) .

Крім цього, зважаючи на зростаючу актуальність проблематики, пов'язаної з наслідками зміни клімату, Міністерство екології та природних ресурсів України розробило і поширило листом від 03.03.2020 за № 26/1.4-3-5650 «Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування», де представлено Схему висвітлення кліматичних питань в документах державного планування та при виконанні стратегічної екологічної оцінки.

Системний підхід означає розгляд об'єкта моніторингу як частини взаємопов'язаної екосоціальної системи. Такий підхід дозволяє:

- враховувати всі взаємозв'язки між елементами природного середовища, суспільством та господарською діяльністю;
- проводити комплексну оцінку стану довкілля;
- моделювати наслідки впливу окремих рішень на екологічні, соціальні та економічні параметри;
- визначати кумулятивний (накопичувальний) ефект від реалізації кількох заходів.

Інструменти системного підходу включають ГІС-технології, екологічне картування, багатофакторний аналіз, моделі сценаріїв розвитку. Це дозволяє прогнозувати зміни стану довкілля в часі та просторі, а також приймати обґрунтовані управлінські рішення.

РОЗДІЛ 2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МІСТА НА 2022-2024 РОКИ

Програма економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки розроблена відповідно до вимог Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами), постанови Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 №586 «Про схвалення прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки».

Головною метою Програми економічного та соціального розвитку міста на 2024-2026 роки є створення необхідних умов для забезпечення стабільної роботи господарського комплексу, інфраструктури та соціальної сфери міста в умовах воєнного стану, вдосконалення механізмів управління розвитком міста, створення передумов для прискореного післявоєнного розвитку міста, зокрема, шляхом забезпечення сприятливих умов для ведення бізнесу та залучення інвестицій, відродження духовності мешканців міста.

Програма розроблена на підставі аналізу тенденцій розвитку міської економіки, поточної економічної ситуації, актуальних викликів соціально-економічного розвитку, обумовлених військовою агресією російської федерації та введенням в Україні правового режиму військового стану.

Завдання і заходи Програми узгоджені з бюджетом міста. Джерелами фінансування заходів Програми, міських цільових програм розвитку, затверджених міською радою, стануть кошти міського бюджету, трансферти з державного та обласного бюджетів, власні кошти суб'єктів господарювання, інвестиційні кошти та інші джерела, відповідно до чинного законодавства.

Програма залишається відкритою для доповнень та коригувань у відповідності до стратегічних напрямків розвитку міста. Зміни та доповнення до Програми затверджуються Миколаївською міською радою.

Підготовку Програми здійснював департамент економічного розвитку Миколаївської міської ради на підставі матеріалів, отриманих від виконавчих органів Миколаївської міської ради.

2.1. ФІНАНСОВІ ТА МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ

2.1.1. БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- втрата значної кількості суб'єктів господарювання (у т.ч. внаслідок ведення активних бойових дій), а з ними й їх потенціалу щодо сплати податків, зниження ділової активності суб'єктів економіки міста та невизначеності щодо їх діяльності в короткостроковій перспективі, звуження податкової бази;
- наявність податкового боргу до бюджету Миколаївської міської територіальної громади, заборгованості по заробітній платі
- збитковість підприємств комунальної форми власності;
- наявність випадків використання земельних ділянок без правовстановлюючих документів, за якими настають обов'язки щодо плати за землю;
- обмеженість фінансового ресурсу для здійснення фінансування напрямів соціально-економічного розвитку міста.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Прогнозування доходів бюджету Миколаївської міської територіальної громади на основі реальних прогнозних показників соціального та економічного розвитку міста, норм бюджетного та податкового законодавства, рекомендацій

Міністерства фінансів України. Перегляд та коригування планових показників бюджетних надходжень з урахуванням поточної економічної та бізнес-ситуації

Доведення до органів стягнення планових показників розпису доходів бюджету Миколаївської міської територіальної громади, а також змін до них

Активізація роботи виконавчих органів міської ради, податкових та інших контролюючих органів із залучення коштів до бюджету Миколаївської міської територіальної громади

Налагодження взаємодії з центральними органами виконавчої влади з метою залучення коштів державного бюджету до фінансування місцевих ініціатив

Залучення в установленому порядку коштів суб'єктів господарювання всіх форм власності до фінансування міських проєктів у якості спонсорської/меценатської допомоги

Реалізація проєктів із залученням коштів міжнародних фінансових організацій та фондів

Забезпечення контролю за дотриманням фінансової дисципліни, економією бюджетних коштів та ефективним використанням енергоресурсів у бюджетних установах

Забезпечення своєчасного обслуговування та погашення місцевого боргу та гарантованого територіальною громадою міста боргу

Інформування громадськості міста про надходження та використання коштів бюджету Миколаївської міської територіальної громади шляхом розміщення на сайті Миколаївської міської ради

Субвенція з бюджету Миколаївської міської територіальної громади обласному бюджету Миколаївської області на виконання заходів обласних програм

2.1.2. УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- необхідність проведення технічної інвентаризації та державної реєстрації на неприватизовані квартири, кімнати комунальної власності Миколаївської міської територіальної громади;
- виявлення безхазяйних об'єктів житлового та нежитлового фонду;
- створення єдиного програмного комплексу для ведення обліку комунального майна Миколаївської міської територіальної громади;
- у зв'язку із змінами законодавства в сфері орендних відносин існує нагальна потреба в приведенні інформаційно-аналітичної системи управління орендою у відповідність до нового порядку передачі в оренду нерухомого майна;
- пунктом 5 рішення Миколаївської міської ради від 24.12.2020 №2/29 визначено порядок розподілу орендної плати між орендодавцем, балансоутримувачем. Зазначені зміни та особливості нарахування ПДВ на орендну плату у відповідності до цих змін потребують нових підходів щодо інформаційного забезпечення вищезазначеного процесу

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Замовлення незалежної оцінки на об'єкти нерухомого майна, що приймаються у комунальну власність, передаються в оренду та підлягають приватизації (відчуженню), або для укладання інших правочинів

Замовлення рецензування оцінок на об'єкти нерухомого майна, що приймаються в комунальну власність, передаються в оренду та підлягають приватизації (відчуженню), або для укладання інших правочинів

Забезпечення систематичним інформуванням населення про передачу об'єктів комунальної власності в оренду, про хід приватизації (відчуження) комунальної власності (оголошення у ЗМІ, внесення інформації щодо об'єктів оренди,

інформаційні повідомлення про оголошення аукціонів, інформаційні повідомлення про оголошення конкурсів по відбору суб'єктів оціночної діяльності

для проведення оцінки майна, інформація про підсумки проведення аукціонів, конкурсів та про продані об'єкти тощо)

Замовлення технічної документації по встановленню меж земельних ділянок та підготовка документації із землеустрою, незалежної оцінки землі для продажу на аукціоні нерухомих об'єктів комунальної власності, розташованих на зазначених земельних ділянках, або для укладання інших правочинів

Виконання заходів, пов'язаних з підготовкою пропозицій про здійснення державно-приватного партнерства, та/або реалізацією проєктів, що здійснюються на умовах концесії, а саме:

- проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства, та/або проєктів, що здійснюються на умовах концесії;
- підготовка техніко-економічного обґрунтування здійснення державно-приватного партнерства, та/або проєктів, що здійснюються на умовах концесії;
- розроблення (виготовлення) землевпорядної документації та проведення її експертизи;
- залучення радників;
- інші заходи, пов'язані з забезпеченням процедури укладання правочинів із застосуванням механізму державно-приватного партнерства, та/або реалізацією проєктів, що здійснюються на умовах концесії

Замовлення технічної документації та правовстановлюючих документів на об'єкти безхазяйного майна

Замовлення технічної документації та правовстановлюючих документів на нежитлові та житлові приміщення, які обліковуються в комунальній власності Миколаївської міської територіальної громади

Модернізація програмного комплексу «Реєстр комунального майна»

Модернізація інформаційно-аналітичної системи управління орендою

Створення та ведення реєстру приватизованих та неприватизованих жилих об'єктів

Внески органів місцевого самоврядування до статутних капіталів підприємств комунальної форми власності

Здійснення заходів контролю щодо стану об'єктів комунальної власності

2.1.3. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- відсутність проведення інвентаризації земель;
- недосконалість законодавчої бази в строках оформлення правових документів;
- затримка в прийнятті рішень міською радою та оформленні правовстановлюючих документів на землю з 24.02.2022 відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану", в Україні введено режим воєнного стану. Відповідно до підп.5 п.27 розділу X Земельного кодексу України безоплатна передача земель державної, комунальної власності у приватну власність, надання дозволів на розроблення документації із землеустрою з метою такої безоплатної передачі, розроблення такої документації забороняється;
- недосконалість законодавчої бази в строках оформлення правових документів;
- затримка в прийнятті рішень міською радою та оформленні правовстановлюючих документів на землю;

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Функціонування автоматизованої програми та контролю за надходження орендної плати за землю (супроводження програми)

Своєчасне укладання договорів оренди землі, договорів про встановлення особистого строкового сервітуту

Функціонування програми «Земельний кадастр м.Миколаєва» (супроводження програми)

Підготовка документації із землеустрою, експертної грошової оцінки землі для проведення земельних торгів та забезпечення проведення земельних торгів

Виготовлення документації із інвентаризації земель міста

Виготовлення проєктів відведення земельних ділянок та технічних документацій із землеустрою по встановленню меж земель комунальної власності м.Миколаєва

Проведення експертної грошової оцінки землі для продажу земельних ділянок

2.2.1. ПРОМИСЛОВІСТЬ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- нестабільна політична та економічна ситуація в країні, у зв'язку з військовим станом внаслідок повномасштабної російської агресії,
- руйнування або пошкодження підприємств внаслідок обстрілів агресора,
- релокація підприємств міста в більш безпечні регіони країни,
- відтік робочої сили за кордон внаслідок воєнних дій,
- зменшення попиту на продукцію (послуги) підприємств міста та обмежені можливості розширення ринків її збуту,
- високий ступінь зносу основних виробничих фондів,
- низький рівень розвитку інноваційних підприємств

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Завдання 1. Створення сприятливих умов для нарощування попиту на продукцію, в т.ч. експортного потенціалу промислових підприємств

Залучення підприємств міста до участі у конкурсах, виставках-ярмарках промислової продукції тощо міжнародного, всеукраїнського, регіонального та місцевого рівнів

Проведення засідань, нарад, робочих зустрічей за участю керівників промислових підприємств з вирішення проблемних питань, визначення шляхів розвитку промисловості міста

Проведення моніторингу обсягів реалізації продукції (робіт, послуг) промисловими підприємствами міста

Розробка механізмів підтримки міських промислових підприємств

Оновлення бази промислових підприємств міста та розміщення інформації на вебресурсах з метою популяризації продукції місцевих товаровиробників

Розвиток партнерства між бізнесом та освітніми закладами, зокрема, щодо проходження виробничої практики учнів, студентів на підприємствах міста з можливістю їх подальшого працевлаштування

Залучення промислових підприємств до державних та міжнародних грантових програм

Завдання 2. Модернізація виробничих фондів підприємств

Впровадження у виробництво енерго- та матеріалозберігаючих технологій

Завдання 3. Сприяння залученню інвестицій на підприємства міста та посилення їх інвестиційно-інноваційної спрямованості

Сприяння розвитку морського кластеру України

Стимулювання розвитку інноваційно орієнтованих промислових підприємств шляхом створення індустріальних парків, наукових парків, технопарків тощо

Сприяння відновленню логистики, пошуку та створенню нових каналів збуту продукції з метою зниження негативних наслідків російського військового вторгнення в Україну

2.2.2. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- низький рівень активності інвесторів,

- недостатньо високий рівень інвестиційної привабливості м. Миколаєва та недостатня популяризація на міжнародному рівні іміджу міста як об'єкта інвестування,
- недостатній рівень залучення міжнародної технічної та фінансової допомоги для капіталізації конкурентних переваг міста,
- недостатньо висока активність кооперації з порідненими містами та міжнародними організаціями, членом яких є м. Миколаїв,
- обмеженість фінансових ресурсів для оперативного подолання негативних наслідків збройної агресії російської федерації та подальшої відбудови, відновлення та розвитку міста Миколаєва

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Завдання 1. Розробка нового інвестпроцесу в рамках виконавчих органів Миколаївської міської ради

Участь у реалізації проєктів із застосуванням механізмів державного приватного партнерства

Програмне забезпечення процесу управління проєктами (розробка, придбання тощо)

Розроблення нормативно-правових актів для проведення інвестиційних конкурсів

Завдання 2. Здійснення заходів для підвищення інвестиційної привабливості міста, підтримка позитивного іміджу міста як об'єкта інвестування, встановлення контактів із потенційними інвесторами

Організація та підтримка у проведенні в місті інвестиційних бізнес-форумів та інших іміджевих заходів

Участь у семінарах, Всеукраїнських та міжнародних виставках, форумах тощо з метою обміну досвідом у питаннях залучення інвестицій, промоцій міста та активізації інноваційно-інвестиційної діяльності (у т.ч. відрядження, квитки,

послуги перекладачів, проведення конференцій, інвестиційних панелей, форумів, супровід, зйомка тощо)

Розроблення, постійне оновлення, друк, тиражування та розповсюдження інформаційно-презентаційних матеріалів про місто (промоційного відео, інвестиційного паспорта тощо), в т.ч. розроблення аналітичних даних, фотоматеріалів, макетів та інтерактивних додатків тощо

Визначення, оновлення рейтингу Миколаєва за національною та міжнародною шкалою, визначення рівня інвестиційної привабливості міста, проведення інших досліджень, у тому числі СЄО – стратегічна екологічна оцінка, підготовка аналітичних матеріалів, консультування (друк, розміщення) тощо

Проведення та сприяння у проведенні тренінгів, семінарів, навчань для службовців з питань інвестиційного проектування, супроводу інвестиційних проєктів тощо

Завдання 3. Сприяння залученню фінансової допомоги, грантових та інвестиційних ресурсів міжнародної технічної допомоги, коштів державного бюджету. Залучення мешканців міста до проєктної роботи

Підготовка та подання аплікаційних форм на участь у програмах, проєктах та конкурсах міжнародної технічної допомоги

Участь у реалізації та впровадженні інвестиційних проєктів, проєктів міжнародної технічної допомоги

Робота з проєктами, які надаються мешканцями, для участі у Громадському бюджеті м.Миколаєва, реалізація заходів міської цільової Програми «Громадський бюджет 2021-2024»

Моніторинг інформаційних ресурсів щодо актуальних конкурсних та інших пропозицій, що надають змогу залучити кошти міжнародних проєктів, фондів, організацій тощо на реалізацію проєктів розвитку громади

Впровадження другої фази проєкту «Мери за економічне зростання»

Завдання 4. Активізація взаємодії з порідненими містами та міжнародними організаціями

Розроблення індиві-дуальних програм співробітництва для кожного з поріднених міст, а також перепідписання міжмісь-ких Угод або підписання цільових меморандумів

Завдання 5. Встановлення партнерських відносин та належного співробітництва

Розвиток ефективної форми міжнародних контактів

Проведення двосторонніх візитів, робочих нарад/консультацій, організація конференцій, культурних заходів тощо

Нарощування співпраці з міжнародними організа-ціями та донорами для оперативного подолання негативних наслідків збройної агресії російської федерації та подальшої відбудови, відновлення та розитку міста Миколаєва

2.2.3. АРХІТЕКТУРА ТА МІСТОБУДУВАННЯ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- не забезпечення території міста Миколаєва рішеннями із стратегії довгострокового розвитку та відсутність містобудівної документації, яка вирішує актуальні соціально-економічні та демографічні проблеми, втому числі спричинені через військову агресію російської федерації проти України. Відсутність містобудівної документації призводить до неоднозначного застосування містобудівного та земельного законодавства,
- встановлення нових вимог до геопросторових даних, що створюються новими нормативно-правовими актами (Закон України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 № 532 «Про затвердження Порядку функціонування національної інфраструктури геопросторових даних», Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»)
- неповноцінність забезпечення території міста Миколаєва затвердженими нормативно-правовими актами, що регулюють правила

використання території для розміщення рекламних засобів у відповідності до тенденцій формування оформлення міста, що відповідає сучасним вимогам дизайну, з урахуванням типології елементів міського середовища, архітектурних, функціонально-планувальних, історико-культурних та економічних чинників,

- відсутність топографічних планових матеріалів міста Миколаєва масштабу М 1:500 на території не менше 10 відсотків від загальної площі міста, що необхідна для виконання наступних завдань:

- ☐ розроблення містобудівної документації;
- ☐ забезпечення матеріалами балансоутримувачів мереж для проведення їх капітального ремонту, реконструкції, нового будівництва;

- ☐ забезпечення потреб розроблення землевпорядної документації пільговим категоріям населення;

- ☐ виконання робіт з благоустрою, забезпечення відповідною інформацією громади міста;

прийняття оперативних управлінських рішень,

- відсутність топографічних планових матеріалів міста Миколаєва масштабу М 1:500 на території не менше 10 відсотків від загальної площі міста, що необхідна для виконання наступних завдань:

- ☐ розроблення містобудівної документації;
- ☐ забезпечення матеріалами балансоутримувачів мереж для проведення їх капітального ремонту, реконструкції, нового будівництва;

- ☐ забезпечення потреб розроблення землевпорядної документації пільговим категоріям населення;

- ☐ виконання робіт з благоустрою, забезпечення відповідною інформацією громади міста;

прийняття оперативних управлінських рішень,

- місцева мережа геодезичних пунктів території міста Миколаєва потребує приведення до вимог державної системи координат

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Розроблення Генерального плану м. Миколаєва з Планом зонування території міста Миколаєва; розроблення історико-архітектурного опорного плану м. Миколаєва з визначенням меж і режимів використання охоронних зон пам'яток та історичних ареалів, розроблення розділу інженерно-технічних заходів ЦЗ (ЦО): розроблення розділу «Охорона навколишнього природного середовища в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку (2024-2025)

Розробка Програми комплексного відновлення території Миколаївської територіальної громади (2024)

Впровадження, ведення, супровід, адаптація муніципальної геоінформаційної системи містобудівного кадастру міста Миколаєва (2024-2026 роки)

Організація та проведення архітектурних конкурсів з розробки проектів організації громадських просторів на території міста Миколаєва (2024-2026)

Організація та проведення архітектурних конкурсів з розробки проектів архітектурних об'єктів на території міста Миколаєва (2024-2026)

Ведення єдиної цифрової топографічної основи території міста Миколаєва масштабу 1:500, 1:2000 (2024-2026 роки)

Приведення до вимог державної системи координат місцевої мережі геодезичних пунктів території міста Миколаєва (2024-2026 роки)

Розробка Детального плану території мікрорайону «Сонячний» з коригуванням та уточненням топографічного плану в М 1:2000 та з розробленням розділу «Охорона навколишнього середовища в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку (2025 рік)

Розроблення детального плану території обмеженої вулицями проспект Героїв України, провулком Парусним, береговою лінією річки Інгул та територією Миколаївського суднобудівного заводу міста Миколаєва з коригуванням та

уточненням топографічного плану в М 1:2000 та з розробленням розділу «Охорона навколишнього середовища в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку (2024 рік)

Розробка проєкту комплексних схем розміщення зовнішньої реклами на території міста Миколаєва:

- по пр. Богоявленський;
- по вул. Пушкінська
- по вул. Троїцька
- по пр. Центральному
- по інших вулицях

(2024-2026 рік)

Продовження роботи з розроблення Генерального плану м. Миколаєва; розроблення історико-архітектурного опорного плану м. Миколаєва з визначенням меж і режимів використання охоронних зон пам'яток та історичних ареалів, розроблення розділу інженерно-технічних заходів ЦЗ (ЦО): розроблення розділу «Охорона навколишнього природного середовища в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку»»

(2024-2025 рік)

Розроблення детального плану території міста Миколаєва, обмеженої вул. Північною та річкою Південний Буг від вул. Поштова до вул. Микитенка з коригуванням та уточненням топографічного плану в М1:200 та розроблення розділу «Охорона навколишнього середовища в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку»

(2024-2025 рік)

Розроблення детального плану території мікрорайону «Матвіївка-2» з коригуванням та уточненням топографічного плану в М 1:2000 та з розробленням розділу «Охорона навколишнього середовища в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку

(2024-2025рік)

Розроблення детального плану реновації території ДП «Суднобудівний завод ім.. 61- комунара» з коригуванням та уточненням топографічного плану в М 1:2000 та з розробленням розділу «Охорона навколишнього середовища в обсязі звіту про стратегічну екологічну оцінку (2025 рік)

Розробка проєкту комплексних схем розміщення зовнішньої реклами на території міста Миколаєва:

- по пр. Героїв України;
- по пр. Центральному;
- по вул. Генерала Карпенка;
- по інших магістральних вулицях (2024рік)

2.2.4. РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- нестабільна політична та економічна ситуація в країні, у зв'язку з військовим станом внаслідок повномасштабної російської агресії,
- руйнування або пошкодження підприємств внаслідок обстрілів агресора,
- релокація підприємств міста в більш безпечні регіони країни,
- відтік робочої сили за кордон внаслідок воєнних дій,
- недостатній рівень конкурентоспроможності миколаївських МСП – товаровиробників,
- недостатній рівень доступності та якості послуг для малого та середнього підприємництва,
- низький рівень довіри бізнесу до влади,
- низька інноваційна активність суб'єктів підприємницької діяльності, недостатність кваліфікованих кадрів

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Завдання 1. Покращання базових умов ведення бізнесу

Надання часткової компенсації роботодавцям витрат на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за новостворені робочі місця

Часткове відшкодування з міського бюджету відсоткових ставок за кредитами, залученими МСП для реалізації інвестиційних проєктів

Надання компенсації маркетингових та інших супутніх послуг для МСП (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, на відшкодування частини вартості товарів, робіт і послуг)

Завдання 2. Посилення просування місцевого бізнесу

Реалізація міської кампанії «Зроблено у Миколаєві»,

у т.ч. просування продукції суб'єктів підприємництва, збільшення обсягів реалізації місцевої продукції на ринку; формування позитивного іміджу продукції місцевих товаровиробників, підвищення ефективності їх діяльності

Проведення виставок-ярмарків «Зроблено у Миколаєві» із залученням місцевих товаровиробників

Проведення промокампанії у рамках «Зроблено у Миколаєві», у т.ч. конкурсу на новий місцевий продукт

(створення дизайну, виготовлення флаєрів, білбордів, сіті-лайтів, банерів, наліпок, позначок, придбання сувенірної продукції, створення відео-продукції тощо)

Завдання 3. Інформаційна підтримка

Організація та проведення Дня підприємця України.

Проведення конкурсу «Кращий підприємець року», у т.ч. організація та проведення заходів, приурочених до професійних свят

Надання безоплатних індивідуальних та групових консультацій з питань організації та проведення підприємницької діяльності

Завдання 4. Підприємницьке навчання, кадрова інфраструктура

Здійснення професійного навчання за професіями (спеціальностями) та напрямками, що дають змогу займатися підприємницькою діяльністю

«Майстерня стартапів».

Проведення конкурсу, в т.ч. для молоді, на кращий стартап
«Професійна майстерня».

Залучення фахівців підприємств міста до організації майстер-класів на навчання для учнів професійно-технічних навчальних закладів та співпраця з підприємствами з метою підготовки кваліфікованих кадрів

«Підприємництво зі школи».

Основи підприємницької діяльності із залученням загально-освітніх навчальних закладів м. Миколаєва

Координація та участь у реалізації заходів проєкту «Інкубатор з запуску бізнесу у сфері аквакультури (AQUABATOR)», в рамках Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України

Підвищення ефективності та прозорості діяльності з реалізації державної регуляторної політики, дотримання принципу публічності питань, пов'язаних з регуляторною діяльністю

Участь у грантових програмах та проєктах міжнародної технічної допомоги, направлених на розвиток підприємництва

2.2.5. СПОЖИВЧИЙ РИНОК

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- необхідність ефективного використання комунальної власності територіальної громади міста для розміщення тимчасових споруд,
- недостатність адміністративних важелів для ліквідації місць несанкціонованої торгівлі,
- відсутність управлінських інструментів стосовно контролю за дотриманням законодавства у сфері торгівлі, ресторанного господарства та сфери послуг,
- відсутність дієвих механізмів щодо контролю за дотриманням законодавства у сфері захисту прав споживачів.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Підготовка актів обстеження зайнятих земельних ділянок комісією з питань упорядкування розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг на території міста

Організація заходів, направлених на ліквідацію та запобігання виникненню місць несанкціонованої торгівлі

Проведення обстежень об'єктів щодо дотримання законодавства у сфері торгівлі, ресторанного господарства, сфері послуг та сфері захисту прав споживачів за розглядом звернень громадян

Продовження діяльності щодо підтримки вітчизняного товаровиробника та насичення споживчого ринку якісною продукцією

Здійснення моніторингу об'єктів торгівлі та сфери послуг на предмет дотримання ст. 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»

2.2.6. АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- відсутність розгалуженої мережі точок доступу до адміністративних послуг (територіальних підрозділів департаменту (ТП)/віддалених робочих місць адміністраторів (ВРМ) в усіх районах міста);
- відсутність належних умов доступу до адміністративних послуг для осіб з інвалідністю;
- недостатнє матеріально-технічне забезпечення, в тому числі брак відповідного технічного обладнання, меблів, програмного забезпечення для організації ефективної роботи;
- відсутність відкритої та зрозумілої інформації щодо надання адміністративних послуг від суб'єктів надання таких послуг;
- недостатній організаційний та технічний рівень комунікації між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024-2026 роки

Будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт будівель та приміщень для розміщення департаменту з надання адміністративних послуг ММР (ТП, ВРМ)

виконком ММР, управління капітального будівництва ММР, управління комунального майна

Облаштування будівель та приміщень, забезпечення департаменту з надання адміністративних послуг ММР/ТП/ВРМ обладнанням, комп'ютерною технікою, меблями, програмними засобами

Розширення спектру адміністративних послуг, які надаються через департамент з надання адміністративних послуг ММР

Забезпечення функціонування у департаменті з надання адміністративних послуг ММР контакт-центру (кол- та онлайн-консультацій громадянам щодо порядку надання адміністративних послуг)

Організація навчання, підвищення кваліфікації, обмін досвідом адміністраторів/державних реєстраторів

Цифрова трансформація та електронні сервіси у сфері надання адміністративних послуг

виконавчі органи ММР (суб'єкти надання адміністративних послуг), департамент з надання адміністративних послуг ММР

Забезпечення прозорості, відкритості та дієвості роботи влади у питаннях надання адміністративних послуг, зменшення витрат

2.2.7. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- повномасштабна війна російської федерації проти України (зменшення податкових надходжень від туристичної діяльності; зменшення кількості туристів; руйнування інфраструктури тощо),
- відсутність прогресивних методів і стандартів туристичного обслуговування,
- недостатній рівень інноваційної частки в туристичній інфраструктурі,
- недостатній рівень проінформованості туристів,
- недостатній рівень розвитку туристичної інфраструктури

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку

м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Завдання 1. Поступове відновлення туристичного напрямку, маркетинг і промоція туристичної привабливості м. Миколаєва

Організація проведення безпекових заходів під час туристичних мандрівок

Розроблення та виготовлення комплектів сувенірно-інформаційної продукції (каталоги, буклети, листівки, сувеніри із зображенням туристичних атракцій та івентів м.Миколаєва, розроблення макетів тощо)

Створення та просування туристичного інтернет-порталу м. Миколаєва, розроблення дизайну сайту, опис інфраструктури сайту тощо

Розроблення, виготовлення та актуалізація презентаційних відеороликів про Миколаїв та розміщення їх у соціальних мережах, туристичних порталах, масмедіа

Участь у проведенні та організації круглих столів, форумів, виставок, ярмарків тощо з українськими організаціями, які сприяють розвитку туризму

Завдання 2. Впровадження технологій для покращання якості туристичної інфраструктури

Виготовлення, встановлення, оренда сучасних інформаційних боксів (з програмним забезпеченням) у місцях найбільшої концентрації туристів та розробка інформаційних матеріалів для них)

Виготовлення та розміщення промоційних матеріалів про м.Миколаїв на рекламних конструкціях в інших містах

Проведення іміджевих заходів (фестивалів, конкурсів, мистецьких виставок, спортивних змагань, дефіле, кінопоказів тощо), підтримка заходів подієвого туризму (за умови покращення безпекової ситуації у місті)

Обмін досвідом з містами України, найкращими практиками, обговорення проблем галузі тощо

Організація промоційних турів для наступних категорій: журналісти, туристичні оператори, суб'єкти підприємницької діяльності туристичної сфери тощо (за умови покращення безпекової ситуації у місті)

Оновлення туристичних маршрутів в місті

Участь у грантових програмах, конкурсах тощо національних та міжнародних організацій у сфері туризму

Завдання 4. Розширення переліку туристично-інформаційних послуг

Розробка та реалізація проєкту «Непереможні» (проведення екскурсій по місцям наслідків російської агресії)

Створення інноваційних туристичних продуктів (маршрутів), у т.ч. з використанням інноваційних технологій (VR, доповнена реальність тощо) (розробка контенту, написання сценарію, організація та проведення зйомок, розробка та дизайн комп'ютерної графіки, створення відеоролика в 3D анімації, залучення експертів)

Створення у порталі проєкту «Е кімната екскурсіводів для знайомств»

Організація семінарів-тренінгів (проведення навчальних зустрічей у форматі нетворкінгу), включення англійської мови для екскурсіводів

Залучення до партнерства у проєкті суб'єктів туристичної діяльності

2.3. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ

2.3.1. ЖИТЛОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- велика кількість пошкодженого/зруйнованого багатоквартирного житлового фонду, внаслідок військової агресії РФ;

- застарілість житлового фонду, необхідність проведення капітальних ремонтів, низька енергоефективність у житловому секторі;
- низька ефективність діяльності житлово-комунальних підприємств та необхідність осучаснення їх матеріально-технічної бази;
- аварійний стан міських мереж.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Надання якісних житлово-комунальних послуг населенню

Утримання житлового фонду у належному стані

Переоснащення ліфтового господарства, зокрема: модернізація, заміна ліфтів у багатоповерхових будинках

Проведення заходів з реформування житлово-комунального господарства, активізація роз'яснювальної роботи серед населення з метою створення ОСББ

Відновлення пошкодженого/зруйнованого житлового фонду внаслідок агресії РФ

2.3.2. КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- незадовільний технічний стан об'єктів транспортної інфраструктури комунальної власності територіальної громади м. Миколаєва,
- відсутність, зношеність магістральних інженерних мереж та комунікацій,
- наявність об'єктів підвищеної небезпеки в районі щільної забудови в системах знезараження питної води, повна зношеність обладнання попереднього очищення води на системах водозабору,
- недостатність місць для поховання померлих

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Будівництво доріг, світлофорних об'єктів, реконструкція та нове будівництво об'єктів транспортної інфраструктури комунальної власності територіальної громади м. Миколаєва

Будівництво, реконструкція інженерних мереж

Реконструкція систем знезараження питного водопостачання

Будівництво кладовища

Вивезення твердих побутових відходів з мікрорайону Велика Корениха

2.3.3. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- дублювання на ключових магістралях міста великої кількості маршрутів, здійснення переміщень мешканцями міста громадським транспортом за допомогою пересадкових сполучень,
- недостатнє охоплення міським електротранспортом та автомобільним транспортом віддалених районів міста,
- високий рівень зношеності рухомого складу міського електротранспорту та контактних мереж,
- недостатня кількість автобусів великої та середньої пасажиромісткості для обслуговування маршрутів загального користування,
- відсутність єдиної диспетчерської служби та управління транспортним комплексом,
- недосконала система оплати проїзду в міському пасажирському транспорті,
- відсутність автоматизованого керування виробництвом та автоматизованого обліку споживання електроенергії (АСКОЕ).

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку

м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Забезпечення надання фінансової підтримки комунальним підприємствам міського пасажирського транспорту

Оновлення рухомого складу: проведення тендера на закупівлю транспорту великої пасажиромісткості, пристосованого для перевезення громадян з обмеженими фізичними можливостями та його подальшого придбання

Ремонт контактної-рейкової мережі КП ММР «Миколаївелектротранс»

Оновлення парку трамвайних вагонів і тролейбусів

Впровадження автоматизованої системи оплати проїзду у міському транспорті

Модернізація господарства в автобусному депо

Забезпечення беззбиткового функціонування КП ММР «Миколаївелектротранс» шляхом переходу на договірні відносини відповідно до чинного законодавства

2.3.4. ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- замала кількість будь-яких інвестицій у сферу енергозбереження та енергоефективності м. Миколаєва;
- відсутність пропаганди енергозбереження та спеціалістів у цій сфері і низька інформованість (підприємства та окремі громадяни не знають про можливості економії енергії);
- більшість будівель бюджетної сфери не підлягали впровадженню заходів з енергозбереження;
- відсутність достатнього фінансового забезпечення реалізації проєктів енергоефективності;
- відсутність профільних фахівців у галузі енергозбереження.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Виконання робочих проектів реконструкції з термосанацією будівель бюджетної сфери

Виконання реконструкції, капітального ремонту з термосанацією будівель бюджетної сфери

Відшкодування відсоткових ставок або частини тіла кредиту за залученими в кредитно-фінансових установах кредитами та понесених витрат за рахунок власних коштів на впровадження заходів з енергозбереження та енергоефективності у житловому фонді м. Миколаєва згідно з Порядком відшкодування

Забезпечення діяльності КУ ММР «Центр енергоефективності м. Миколаєва»

департамент енергетики, енергозбереження та запровадження інноваційних технологій ММР,

Заходи щодо енергозбереження та енергоефективності

Висвітлення діяльності департаменту енергетики, енергозбереження та запровадження інноваційних технологій ММР в ЗМІ та популяризувати економічні, екологічні і соціальні переваги енергозбереження

2.4. СОЦІАЛЬНА ТА ГУМАНІТАРНА СФЕРА

2.4.1. ДОХОДИ НАСЕЛЕННЯ ТА РИНОК ПРАЦІ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- наявність заборгованості із виплати заробітної плати та її зростання

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Здійснення моніторингових спостережень підприємств, установ і організацій міста Миколаєва з метою контролю за дотриманням вимог законодавства щодо

своєчасності виплати заробітної плати та не нижче визначеного державою мінімального розміру оплати праці

Організація та проведення громадських та інших робіт тимчасового характеру

Підвищення конкуренто-спроможності на ринку праці незайнятого населення шляхом їх професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та проведення профорієнтаційних заходів

Сприяння працевлаштуванню громадян, які недостатньо конкурентоспроможні на ринку праці, на нові робочі місця шляхом компенсації роботодавцю єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Надання профорієнтаційних послуг особам з інвалідністю з метою їх адаптації до умов ринку праці та професійної інтеграції у суспільство. Організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб з інвалідністю з метою сприяння працевлаштуванню та підвищення їх конкурентоспроможності

Надання консультативної та методичної допомоги щодо порядку розробки, укладання, виконання колективних договорів. Проведення їх повідомної реєстрації, відповідно до діючого законодавства.

2.4.2. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- потреба в удосконаленні системи надання державних допомог, підвищення їх ефективності, посилення адресності;
- потреба у здійсненні реабілітаційних та оздоровчих заходів для осіб з інвалідністю та їх фінансування;
- відсутність можливості перегляду та користування базою даних пільговиків (ЄДАРП) питання не врегульовано на рівні Міністерства соціальної політики;

- відсутність місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб;
- не розвинена система надання адресних допомог для Захисників та Захисниць України, сімей загиблих/померлих учасників бойових дій, ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб, осіб та дітей з інвалідністю;
- потреба у створені Центру для соціальної підтримки осіб без визначеного місця проживання - жінок та осіб з інвалідністю;
- розвиток якості надання соціальних послуг;
- потреба у створені будинку нічного перебування для осіб без визначеного місця проживання;
- відсутність достатньої кількості місць постійного перебування для людей похилого віку, не облаштовані на сучасний лад кімнати, не враховано санітарні норми для проживання у міському геріатричному будинку милосердя імені святого Миколая;
- відсутність ініціатив та потужностей для розвитку соціальних послуг зі сторони громадян;
- недостатня поінформованість про послуги зі сприяння соціальній адаптації та ефективного вирішення проблем Захисників та Захисниць України, а також членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України;
- недостатній рівень національно-патріотичного виховання низький рівень громадянської свідомості;
- потреба у функціонуванні Миколаївського міського центру підтримки ветеранів війни;
- потреба удосконалення існуючих, розроблення нових законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань запровадження фінансово-інвестиційного механізму державної підтримки будівництва (придбання) житла для захисників України та членів їх сімей;
- професійна та соціальна адаптація учасників бойових дій та членів їх родин.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Підвищення якості надання державних допомог, запровадження сучасних технологій для проведення інформаційної роботи серед громадян міста

Соціальна підтримка Захисників та Захисниць України, внутрішньо переміщених осіб забезпечення здійснення реабілітації дітей з інвалідністю, які потребують супроводу

Організація якісного соціального обслуговування осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб в структурних підрозділах міського територіального центру. Моніторинг оцінки якості надання соціальних послуг

Надання гуманітарної та благодійної допомоги незахищеним верствам населення, які проживають на території Миколаївської міської територіальної громади

Покращання умов перебування в структурних підрозділах міського територіального центру для отримання мешканцями міста соціальних послуг (зміцнення матеріально-технічної бази, проведення капітальних ремонтів приміщень та територій)

Удосконалення роботи служби перевезення «Соціальне авто» міського територіального центру для надання транспортних послуг особам з обмеженими фізичними можливостями, порушенням опорно-рухового апарату та іншим маломобільним групам населення

Забезпечення діяльності КУ «Центр реінтеграції бездомних осіб» департамент праці та соціального захисту населення ММР, центр реінтеграції бездомних осіб

зменшення чисельності бездомних громадян, зниження захворюваності населення на особливо небезпечні хвороби, надання бездомним громадянам соціальних гарантій, у т.ч. жінкам та особам з інвалідністю;

Забезпечення діяльності служб соціального патрулювання у м. Миколаєві для проведення соціальної роботи з бездомними особами

Поліпшення житлових умов підопічних міського геріатричного будинку милосердя імені Святого Миколая

Облаштування прибудинкової території міського геріатричного будинку милосердя імені Святого Миколая

Покращання умов праці співробітників структурного підрозділу міського територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) в Заводському районі за адресою: вул. Кузнецька, 83

Облаштування покрівлі КУ «Центр реінтеграції бездомних осіб»

Оздоровлення учасників АТО/ООС, Захисників та Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) в АТО/ООС та Революції Гідності, Захисників та Захисниць України

Здійснення діяльності Міського центру підтримки ветеранів війни, в тому числі на покращення матеріально-технічної бази

Забезпечення надання на конкурсній основі одноразової матеріальної допомоги для відкриття або розвиток власної справи Захисникам та Захисницям України, членам родин загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України

Відшкодування вартості дороговартісного зубопротезування учасникам АТО/ООС, Захисникам та Захисницям України, членам сімей загиблих (померлих) в АТО/ООС та Революції Гідності, Захисників та Захисниць України з супроводжуваним лікуванням

Безоплатне паркування учасників АТО/ООС, Захисників та Захисниць України, членів сімей загиблих (померлих) в АТО/ООС та Революції Гідності, Захисників та Захисниць України

Встановлення однотипних намогильних споруд на могилах загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, що поховані на території військових секторів кладовищ Миколаївської міської територіальної громади

2.4.3. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- війна спричинила масове переміщення людей, загострення тяжких захворювань, поширення рідкісних у минулому хвороб, проблеми ментального здоров'я, професійного вигорання й переміщення медпрацівників, руйнування інфраструктури та ланцюгів постачання, а також значне падіння доходів людей і держави;
- негативний стан основних демографічних показників – загальна смертність залишається на високому рівні, низький народжуваності рівень;
- збільшення показників поширеності та розповсюдженості хронічних захворювань, що призводить до зростання контингентів хворих, які мають право на отримання лікарських засобів, виробів медичного призначення на пільгових умовах, що стає вагомим навантаженням на міський бюджет;
- недостатність коштів для оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я та проведення необхідних капітальних ремонтів, реконструкцій в лікувальних закладах;
- незадовільне кадрове забезпечення галузі;
- низький рівень інформованості про сучасні медичні технології, засоби збереження здоров'я та активного дозвілля;
- недосконалість нормативно-правових актів, які впливають на створення умов для поліпшення стану здоров'я населення та підвищення ефективності використання в системі охорони здоров'я людських, матеріально-технічних та фінансових ресурсів в умовах ринкової економіки.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Вдосконалення роботи закладів другого рівня в нових умовах фінансування

Створення перинатального центру II рівня на базі КНП ММР «Пологовий будинок №3»

Створення сучасної амбулаторії в селищі Велика Корениха КНП ММР «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 6»

Створення реабілітаційного центру, у тому числі для постраждалих в наслідок воєнних дій на базі КНП ММР «Міська лікарня № 4»

Будівництво дитячого діагностичного центру з бомбосховищем та переходом до стаціонарного корпусу в КНП ММР «Міська дитяча лікарня № 2»

Забезпечення ендопротезами суглобів пацієнтів пільгової категорії населення

Забезпечення видатків для придбання слухових апаратів для пільгової категорії населення

Забезпечення видатків для проведення пільгового зубопротезування пільговій категорії населення

Забезпечення видатків для безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів окремих груп населення та за певними категоріями захворювань

Проведення централізованого киснезабезпечення в стаціонарних закладах охорони здоров'я

Проведення капітальних ремонтів в лікувальних закладах міста

2.4.4. ОСВІТА

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- відсутність захисних споруд цивільного захисту та найпростіших укриттів у закладах освіти;
- забезпечення закладів освіти водою гарантованої якості;
- відновлення зруйнованих та значно пошкоджених 7 закладів загальної середньої освіти (гімназії №7,15, 48, ліцеїв № 2, 51, 60, імені М.Аркаса);
- забезпечення протипожежних заходів для безпечних умов організації освітнього процесу;
- навчання здобувачів освіти правилам і навичкам безпечної поведінки в умовах надзвичайних ситуацій;

- створення умов для осіб з особливими освітніми потребами для рівного доступу до якісної освіти;
- підняття престижу педагогічної професії

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Ремонт захисних споруд цивільного захисту та їх облаштування в закладах освіти

Нове будівництво найпростіших укриттів в закладах освіти

Відбудова зруйнованих закладів загальної середньої освіти

Розбудова «Нової української школи»

Забезпечення безпечних умов для перебування дітей у навчальних закладах

Створення умов для освіти та виховання дітей з особливими освітніми потребами

Забезпечення організованим підвезенням до школи та у зворотному порядку учнів шкіл, які проживають на відстані 3 км від закладу та потребують підвезення

Облаштування класів безпеки у кожному закладі загальної середньої освіти

Відновлення та поліпшення матеріально-технічної бази закладів освіти

Проведення заходів з енергозбереження

Забезпечення морального та матеріального стимулювання і підтримки працівників галузі освіти

2.4.5. КУЛЬТУРА

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- недостатність фінансового забезпечення, відсутність ресурсів для розвитку та інновацій;
- відсутність і неефективне використання наявної інфраструктури внаслідок застарілості матеріально-технічної бази, що не відповідає потребам та викликам часу;

- брак матеріально-технічних ресурсів для розвитку: площ для втілення творчої активності, приміщень для культурно-мистецьких організацій, творчих спілок, майданчиків для приватних колекцій, ускладненості доступу до використання закладів культури різних груп громадян та організацій;
- відсутність бачення на різних рівнях управління нового змісту діяльності установ, брак навичків фінансового менеджменту, фандрейзингу і спонсорської роботи, перевага логіки виживання замість логіки розвитку та змін.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Реалізація заходів міської комплексної Програми «Культура та охорона культурної спадщини» на 2021-2025 роки

Зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури, поліпшення якісного складу спеціалістів закладів культури

Сприяння діяльності творчих працівників та їхніх спілок, а також підприємств, установ, організацій (закладів) культурно-мистецької сфери, що діють на території міста, а також розвитку народної та самодіяльної творчості

Реалізація проектів з енергозбереження, часткове переведення закладів культури на альтернативні види палива

Проведення капітальних ремонтів, робіт з реконструкції, реставрації та будівництва споруд закладів культури міста, в тому числі проектно-вишукувальні роботи та експертиза

Розбудова сфери охорони культурної спадщини шляхом здійснення капітального ремонту і ремонтно-реставраційних робіт на будівлях, пам'ятках містобудування і архітектури, впровадження інноваційного підходу щодо популяризації пам'яток культури міста

2.4.6. ПІДТРИМКА ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- відносно мала частка населення молоді серед мешканців міста;
- неможливість залучення молоді до масових публічних заходів;
- неможливість реалізації повною мірою повноважень профільним управлінням у молодіжній сфері;
- відсутність достатньої кількості робочих місць для молоді;
- низький рівень участі учнівської та студентської молоді у процесі прийняття рішень на місцевому рівні;
- повільні темпи розвитку підприємництва серед молоді;
- недостатнє набуття молодими людьми знань, умінь та навичок поза системою освіти з метою підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці;
- забезпечення доступності відпочинкових послуг для дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки;
- забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа, житлом;
- забезпечення права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на сімейні форми влаштування.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Надання кращим студентам стипендії міського голови та міської ради

Забезпечення діяльності Ради з питань молодіжної політики при міському голові

Підтримка ініціатив інститутів громадянського суспільства

Проведення заходів для змістовного дозвілля та неформальної освіти молоді

Проведення заходів з національно-патріотичного виховання молоді

Створення молодіжного центру

Встановлення і підтримання взаємовигідних зв'язків з представниками міжнародних організацій у молодіжній сфері з метою обміну досвідом

Забезпечення організації та проведення за предметом закупівлі послуг – послуги центрів і будинків відпочинку (послуги щодо проведення заходів з відпочинку дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки м. Миколаєва у літній період)

Здійснення капітальних та поточних ремонтних робіт житла, що є комунальною власністю міста, та на базі якого створені дитячі будинки сімейного типу

Забезпечення дитячих будинків сімейного типу необхідними меблями, побутовою технікою та іншими предметами тривалого вжитку відповідно до переліку, затвердженого виконавчим комітетом Миколаївської міської ради

Надання матеріальної допомоги сім'ям, які взяли на виховання трьох і більше дітей з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, для організації спільного відпочинку з розрахунку 2,00 тис. грн на одну особу на сім календарних днів

Надання матеріальної фінансової допомоги сім'ям, які виховують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з інвалідністю, з розрахунку одного прожиткового мінімуму на дитину відповідного віку двічі на рік

2.4.7. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- відсутність сучасних спортивних споруд для проведення навчально-тренувального процесу із спортсменами та особами, задіяними масовим спортом, проведення змагань згідно з вимогами міжнародних федерацій;
- недостатній рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення спортивних закладів та установ міста;
- недооцінка суспільством ролі масової фізичної культури і спорту для гармонійного розвитку людини, поліпшення її стану здоров'я.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Проведення міських галузевих спартакіад, спортивних фестивалів та інших фізкультурно-оздоровчих та масових спортивних змагань серед підприємств, установ та організацій

Організовувати та проводити регіональні змагання з видів спорту серед людей з особливими потребами (чемпіонати та кубки міста)

Проводити змагання з допризовної підготовки, військово-прикладних видів спорту серед учнівської та студентської молоді

Проведення капітальних ремонтів закладів фізичної культури і спорту комунальної власності міста

Проведення спортивно-масових заходів з олімпійських та неолімпійських видів спорту згідно з календарем спортивно-масових заходів на рік

Надавати стипендію міського голови та міської ради кращим спортсменам міста за рішенням експертної ради, затвердженої міським головою

Здійснювати одноразові грошові винагороди видатним спортсменам комунальних спортивних шкіл міста Миколаєва за високі призові місця на змаганнях всеукраїнського та міжнародного рівня на підставі протоколу засідання робочої групи та розпорядження міського голови

Здійснювати одноразове преміювання тренерів – викладачів комунальних спортивних шкіл міста Миколаєва з метою залучення молодих тренерів до роботи з дітьми та молоддю на підставі протоколу засідання робочої групи та розпорядження міського голови

Здійснювати одноразові грошові винагороди спортсменам - чемпіонам, призерам літніх і зимових Олімпійських, Паралімпійських, Дефлімпійських, Європейських Ігор та Всесвітніх Ігор з неолімпійських видів спорту на підставі протоколу засідання робочої групи та розпорядження міського голови

Забезпечувати придбання інноваційного спортивного інвентарю, обладнання та транспортних засобів для комунальних дитячо-юнацьких спортивних шкіл міста

Миколаєва, школи вищої спортивної майстерності м. Миколаєва, баз комунальних спортивних споруд м. Миколаєва

2.5. ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- великі обсяги матеріальних втрат від надзвичайних ситуацій
- велика кількість потенційно небезпечних об'єктів
- недостатня готовність захисних споруд цивільного захисту
- можливість виникнення аварії з викидом хімічно небезпечних речовин і утворенням зон хімічного забруднення
- недостатній рівень покриття адміністративних територій м.Миколаєва засобами оповіщення
- недостатній рівень готовності органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням
- недостатня обізнаність населення щодо дій в умовах загрози або виникнення надзвичайних ситуацій

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Поповнення міського матеріального резерву паливо-мастильними матеріалами та матеріалами, необхідними для запобігання виникненню та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, здійснення заходів з евакуації населення

Фінансування заходів з постійного та обов'язкового аварійно-рятувального обслуговування територій та потенційно небезпечних об'єктів комунальної власності і заходів з рятування на водах

Утримання та реконструкція (модернізація) міської системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій керівного складу та населення міста

Утримання та приведення засобів колективного захисту в готовність до використання за призначенням

Накопичення засобів індивідуального захисту (ЗІЗ)

Виготовлення та розповсюдження пам'яток для навчання населення щодо дій в умовах загрози та виникнення надзвичайних ситуацій

2.6. ОХОРОНА ПРИРОДНОГО НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- поводження з відходами, у тому числі від руйнувань,
- забруднення поверхневих вод,
- забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту,
- поширення небезпечних екзогенних процесів,
- підтримання екологічної рівноваги урбоєкосистеми,
- раціональне землекористування,
- поводження з безпритульними тваринами,
- низький рівень екологічної свідомості та поінформованості городян.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Проведення заходів щодо вдосконалення системи поводження з відходами
департамент ЖКГ ММР, КП ММР «Миколаївкомунтранс»

Проведення реконструкції водопровідно-каналізаційного господарства

Збільшення та оновлення парку громадського транспорту, розвиток велосипедної інфраструктури

Припинення поширення та ліквідація наслідків підтоплення, зсувів, абразійних процесів

Оновлення та збільшення кількості зелених насаджень, знесення сухостою та аварійних дерев, боротьба з карантинними рослинами, проведення робіт з реконструкції та ремонту об'єктів зеленого господарства

Розробка проєктів землеустрою щодо організації та встановлення меж парків, скверів та зелених зон міста, проведення інвентаризації зелених насаджень та МАФів на вищезазначених об'єктах, розробка проєктів утримання та реконструкції для існуючих парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та рекомендацій щодо заповідання нових територій та об'єктів

Проведення просвітницької роботи з населенням

2.7. ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- відсутність сформованої базової інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури електронного урядування для реалізації всіх проєктів і завдань у зазначеній сфері,
- відсутність автоматизованого обміну даними між інформаційно-телекомунікаційними системами,
- недостатній рівень інформаційної безпеки та захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах,
- відсутність стандартизації електронних форм взаємодії, єдиного простору для одноразового введення інформації,
- усталені традиції ведення документообігу в паперовій формі в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Підтримка та супровід сервісу «Електронні петиції»

Ведення проєкту «Громадський бюджет»

Ведення проєкту «Відкриті дані Миколаїв»

Створення внутрішнього порталу

Впровадження системи «Електронне звернення громадян»

Створення сервісів «Електронна демократія»

Створення єдиного електронного простору міста

Впровадження сервісу «Бюджетна карта міста»

Створення електронного кабінету мешканця міста

2.8. РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Основні проблемні питання розвитку галузі, які потребують вирішення:

- потреба у захисті майнових та інших інтересів громади міста
- необхідність узгодження дій органів місцевого самоврядування міського рівня щодо захисту прав та інтересів громади міста
- потреба у поліпшенні умов роботи виконавчих органів Миколаївської міської ради

Заходи щодо забезпечення виконання Програми економічного і соціального розвитку м.Миколаєва на 2024-2026 роки

Сплата судового збору за подання позовних заяв та скарг до судів відповідних інстанцій від імені Миколаївської міської ради, виконавчим комітетом Миколаївської міської ради, та інших судових витрат, здійснення добровільного виконання судових рішень про стягнення

Забезпечення співробітництва Миколаївської міської ради з асоціаціями органів місцевого самоврядування та іншими формами добровільних об'єднань України та інших держав

Утримання у належному стані матеріально-технічної бази виконавчих органів міської ради, забезпечення належної організації роботи депутатів міської ради та працівників виконавчих органів

У випадках розташування виконавчих органів міської ради в одній будівлі, оплати за комунальні послуги та енергоносії, послуги з прибирання та охорони здійснює виконавчий орган міської ради, на балансі якого знаходиться ця будівля або яка передана йому в оперативне управління (оренду).

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В МЕЖАХ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

3.1. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу при реалізації Програми.

Повітряне середовище

Якість атмосферного повітря в м. Миколаєві та в цілому по області

Джерелами забруднення повітряного басейну є стаціонарні та пересувні джерела викидів забруднюючих речовин, при цьому більшість викидів відбувається від пересувних джерел викидів.

Протягом 2022 року перевищення максимально разових граничнодопустимих концентрацій (ГДК) спостерігались в атмосферному повітрі м. Миколаєва по пилу, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, фтористому водню, формальдегіду.

Річний хід середньомісячних концентрацій пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, оксиду азоту, фтористого водню був достатньо рівномірний по всіх пунктах спостережень.

Середньомісячні концентрації формальдегіду підвищувались у теплий період.

Моніторинг стану атмосферного повітря в м. Миколаєві здійснює "Миколаївський обласний центр з гідрометеорології"

На території міста розташовані 4 пости спостереження, які розташовані за адресами:

ПСЗ №1 – вул. Обсерваторна, 1;

ПСЗ №2 – вул. Погранична - пр. Богоявленський;

ПСЗ №3 – ву.12 Лінія - 7а Повздовжня;

ПСЗ №4 – обласний Палац культури

Пости вимірюють: пил, діоксид сірки, оксид вуглецю – 2 рази на добу; діоксид азоту, оксид азоту, фтористий водень, формальдегід – 4 рази на добу.

Таблиця 3.1 - Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі м. Миколаєва у 2022 році.

Назва забруднюючої речовини	Номер пункту спостереження	Річне середнє значення забруднюючої речовини мг/м ³	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин у відсотках в загалом за рік (ГДК м.р.)	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин (ВЗ та ЕВЗ)*
1	2	3	4	5
Пил	м. Миколаїв	0,08	0	Відсутні
Діоксид сірки		0,007	0	Відсутні
Оксид вуглецю		2	0,6	Відсутні
Діоксид азоту		0,04	0	Відсутні
Оксид азоту		0,02	0	Відсутні
Фтористий водень		0,002	0	Відсутні
Формальдегід		0,014	3,0	Відсутні
Важкі метали, мкг/м ³				
Залізо	м.Миколаїв	0,721	0	Відсутні
Марганець		0,028	0	Відсутні
Мідь		0,027	0	Відсутні
Нікель		0,031	0	Відсутні
Свинець		0,019	0	Відсутні
Хром		0,038	0	Відсутні
Цинк		0,045	0	Відсутні
Кадмій		0,005	0	Відсутні

* – Екстремально високе (ЕВЗ) та високе забруднення (ВЗ) в атмосферному повітрі

За даними головного управління статистики в Миколаївській області станом на 01.01.2022 у загальній кількості забруднюючих речовин стаціонарних джерел

переважали викиди твердих речовин 31,8% (3,879 тис. т), сполук азоту 21,8% (2,655 тис. т) та метану 21 % (2,563 тис. т).

Рисунок 3.1 – Хімічний склад викидів шкідливих речовин від стаціонарних джерел, %, 2021 рік

Згідно зі статистичним бюлетенем «Викиди забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів у 2021 році» надалі представлені дані про обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами викидів по Миколаївській області.

Таблиця 3.2. Склад викидів забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря

	Обсяги викидів			Щільність викидів у розрахунку на 1 кв. км, кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг
	т	у % до 2020	у % до підсумку		
1	2	3	4	5	6
Усього:	12186,288	108,8	100,0	495,680	11,077
Метали та їх сполуки	265,569	99,2	2,2	10,802	0,241
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок	3878,938	144,7	31,8	157,777	3,526
Сполуки азоту	2654,843	98,7	21,8	107,986	2,413

Діоксид та інші сполуки сірки	664,226	105,5	5,5	27,018	0,604
Оксид вуглецю	1735,412	107,3	14,2	70,588	1,577
Озон	0,014	200,0	0,0	0,001	0,000
Органічні аміни	8,472	105,8	0,1	0,345	0,008
Неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС)	412,623	91,6	3,4	16,784	0,375
Метан	2562,510	89,7	21,0	104,231	2,329
Стійкі органічні забруднювачі (СОЗ)	0,021	–	0,0	0,001	0,000
Хлор та сполуки хлору (у перерахунку на хлор)	2,653	107,8	0,0	0,108	0,002
Фтор та його сполуки (у перерахунку на фтор)	0,978	83,0	0,0	0,040	0,001
Фреони	0,029	2900,0	0,0	0,001	0,000
Крім того, діоксид вуглецю	2129663,472	101,7	x	86624,506	1935,869

Таблиця 3.3. Обсяги викидів забруднюючих речовин і парникових газів (крім діоксиду вуглецю) в атмосферне повітря по районах

Адміністративно-територіальна одиниця	Обсяги викидів			Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг
	т	у % до 2020	у % до підсумку	
Область	12186,288	108,8	100,0	11,077
райони				
Баштанський	1019,000	99,7	8,4	7,521
Вознесенський	834,353	75,4	6,8	4,716
Миколаївський	8990,258	115,1	73,8	14,021
Первомайський	1342,677	106,5	11,0	9,166

Таблиця 3.4 Обсяги викидів діоксиду вуглецю в атмосферне повітря по районах

Адміністративно-територіальна одиниця	Обсяги викидів			Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг
	т	у % до 2020	у % до підсумку	
Область	2129663,472	101,7	100,0	1935,869
райони				
Баштанський	22590,570	167,9	1,1	166,736
Вознесенський	12841,866	29,3	0,6	72,578
Миколаївський	2022099,386	102,6	94,9	3153,632
Первомайський	72131,650	111,6	3,4	492,417

За обсягами викидів забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів за регіонами у 2021 році Миколаївська область знаходилася на 13 місці.

Таблиця 3.5. Обсяги викидів забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря за видами економічної діяльності (секція за КВЕД)

Усі види економічної діяльності	Обсяги викидів		Крім того, обсяги викидів діоксиду вуглецю	
	т	у % до 2020	т	у % до 2020
Всього	12186,288	108,8	2129663,472	101,7
Сільське, лісове та рибне господарство	808,232	110,5	16356,862	128,1
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	168,593	122,5	38,574	98,4
Переробна промисловість	6209,526	119,0	1857972,114	101,2
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	2451,236	92,9	211238,215	106,3
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	99,209	102,5	578,315	119,7
Будівництво	5,260	50,1	852,683	69,6
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	507,092	169,7	6747,771	437,2
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	1105,134	127,3	12435,010	154,2
Тимчасове розміщування й організація харчування	2,661	37,4	71,435	24,7
Інформація та телекомунікації	—	—	—	—
Фінансова та страхова діяльність	0,760	79,2	141,690	102,4
Операції з нерухомим майном	87,438	671,1	964,838	119,1
Професійна, наукова та технічна діяльність	6,339	15,1	131,642	14,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	27,308	39,5	551,394	131,9
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	286,527	50,2	8941,834	50,6
Освіта	165,047	93,5	6493,076	101,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	251,376	79,9	5748,446	83,5
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	4,550	64,3	399,573	102,9
Надання інших видів послуг	—	—	—	—

Водне середовище

Кисневий режим річок басейну Південного Бугу в області задовільний, жорсткість води середня, хоча мали місце разові незначні перевищення ГДК. Сухий залишок знаходиться у межах 414,25-1527,17 мг/дм³. Поверхневі води Південно-Бузького басейну забруднені в основному органічними сполуками. Перевищення

за сухим залишком та його складовими є наслідком високої мінералізації природних вод (притоки річки та підземні води).

Моніторинг водних ресурсів здійснює Миколаївський обласний центр з гідрометеорології.

Таблиця 3.6. Дані моніторингу Миколаївського ЦГМ за станом природних дних об'єктів в межах м. Миколаєва за створом набережна р. Інгул за 2022 рік

Місяць	СПАР, мг/дм	Нафтопродукти, мг/дм	Нітроген амонійний (NH ₄), мг/дм	Нітроген нітратний (NO ₃), мг/дм	Нітроген нітритний (NO ₂), мг/дм	Насиченість киснем, %
Травень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	до 0,02	65-114
Червень	до 0,1	до 0,05	0,48	до 9,1	0,04	84-99
Липень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	0,04	87-106
Серпень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	0,031	76-117
Жовтень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	до 0,02	104-112
Листопад	до 0,1	0,05	до 0,39	до 9,1	0,021-0,022	91-107
Грудень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	0,017-0,028	91-100

Таблиця 3.7. Дані моніторингу Миколаївського ЦГМ за станом природних водних об'єктів в межах м. Миколаєва за створом Варварівський міст за 2022 рік

Місяць	СПАР, мг/дм	Нафтопродукти, мг/дм	Нітроген амонійний (NH ₄), мг/дм	Нітроген нітратний (NO ₃), мг/дм	Нітроген нітритний (NO ₂), мг/дм	Насиченість киснем, %
Травень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	до 0,02	90-112
Червень	до 0,1	до 0,05	0,44-0,55	до 9,1	до 0,02	89-95
Липень	до 0,1	до 0,05	0,41	до 9,1	до 0,02	99-112
Серпень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	до 0,02	72-93
Жовтень	0,15	до 0,05	до 0,39	до 9,1	0,024-0,033	84-104
Листопад	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	0,021-0,022	83-98
Грудень	до 0,1	до 0,05	до 0,39	до 9,1	0,017-0,028	93-99

На підставі Водного кодексу України державне управління водними ресурсами здійснюється за басейновим принципом. Відповідно до ст. статті 13⁻¹ Водного кодексу України на території України встановлено 9 районів річкових басейнів, в межах яких, для проведення моніторингу за станом природних вод виділяються окремі масиви поверхневих та підземних вод.

Таблиця 3.8. Солоність (гирлові води р. Південний Буг та р. Інгул) за 2022 рік

Місяць	Солоність, ‰
Травень	1,39-4,62
Червень	1,45-5,99
Липень	2,39-9,11
Серпень	2,87-11,72
Жовтень	4,02-9,73
Листопад	2,76-8,22
Грудень	1,48-6,27

Визначення масивів поверхневих вод є складовою аналізу характеристик району річкового басейну (далі - РРБ), здійснюється для точного опису стану поверхневих вод і ґрунтується на географічних та гідрологічних показниках, а також інформації щодо основних антропогенних впливів на кількісний та якісний стан поверхневих і підземних вод, економічному аналізі водокористування та результатах виконання програми державного моніторингу вод.

Стратегічною екологічною ціллю для всіх РРБ є досягнення/підтримання «доброго» екологічного та хімічного станів масивів поверхневих вод та «доброго» хімічного та кількісного станів масивів підземних вод. Для штучних масивів поверхневих вод (далі - ШМПВ) та істотно змінених масивів поверхневих вод (далі - ІЗМПВ) стратегічною екологічною ціллю є досягнення/підтримання «доброго» екологічного потенціалу та «доброго» хімічного стан.

Визначення масивів поверхневих вод здійснюється суб'єктами державного моніторингу вод, що встановлені Порядком здійснення державного моніторингу вод, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758 (далі – Порядок). Відповідно до пункту 6 Порядку, суб'єктом моніторингу поверхневих вод є Держводагентство, на території Миколаївської області це - водогосподарська організація Регіональний офіс водних ресурсів у Миколаївській області (лабораторія моніторингу вод та ґрунтів).

Згідно з діючою програмою моніторингу, лабораторією зазначеної водогосподарської організації відбір проб води відбувається за 6 створами та за 39

показниками. У розрізі водних об'єктів точки відбору проб розташовані в тому числі на річці Південний Буг (питний водозабір с. Побузьке (Кіровоградська обл.), с. Олексіївка (питний водозабір м. Южноукраїнськ), м. Вознесенськ (питний водозабір м. Вознесенськ) та річці Інгул (Софіївське водосховище (питний водозабір м. Новий Буг), с. Отрадне (питний водозабір м. Баштанка). Періодичність відбору проб – щомісяця та щокварталу.

За інформацією Регіонального офісу водних ресурсів у Миколаївській області кисневий режим річок басейну Південного Бугу в області задовільний, жорсткість води середня, хоча мали місце разові незначні перевищення ГДК. Сухий залишок знаходиться у межах 428,42 – 1553,83 мг/дм³. Поверхневі води Південно-Бузького басейну забруднені в основному органічними сполуками. Перевищення за сухим залишком та його складовими є наслідком високої мінералізації природних вод (притоки річки та підземні води).

Географічне положення та рівень урбанізації обумовлює інтенсивність антропогенного навантаження на гідроекосистеми. Економіка прилеглих регіонів має вирішальне значення в процесах формування та динаміки внутрішньоводоймних процесів у поверхневих водах.

За інформацією відокремленого підрозділу Південно-Української гідрологічної експедиції ДП «Українська геологічна компанія» через відсутність фінансування протягом 2021-2023 років роботи за об'єктами «Моніторинг підземних вод у Миколаївській та Херсонських областях» та «Ведення ДВК, державного обліку використання підземних вод, моніторингу ресурсів та запасів підземних вод та території Одеської, Миколаївської та Херсонської областей» не проводяться.

Відсутність державного моніторингу за якістю та використанням підземних вод на території Миколаївської області, яка відноситься до маловодних регіонів України, ускладнює проблему збереження та вчасного реагування на загрозу забруднення експлуатаційних підземних водоносних горизонтів, загострює проблеми забезпечення населення та критичної інфраструктури якісним питним водопостачанням.

Лабораторіями ДУ «Миколаївський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України» протягом 2021 року відібрано з об'єктів централізованого господарсько-питного водопостачання 3134 проби питної води з них досліджено за:

- санітарно-хімічними показниками 1202 проби, з яких 700 проб (58,2%) не відповідали нормативам за показниками: загальна жорсткість, сухий залишок, хлориди, сульфати;

- мікробіологічним показникам 1932 проби, з них 256 проб (13,3%) не відповідали нормативам за вмістом ентерококів та колиформ.

На радіоактивні речовини досліджено 9 проб питної води, всі відповідали гігієнічним нормативам.

З поверхневих джерел, вода з яких використовується для централізованого господарсько-питного водопостачання, досліджено 32 проби води за мікробіологічними та 68 проб за санітарно-хімічними показниками, з них відповідно 3 (9,4%) та 19 (27,9%) проб не відповідали встановленим нормативам.

З підземних джерел водопостачання досліджено 229 проб за мікробіологічними показниками та 191 проба за санітарно-хімічними показниками, з них відповідно 73 (31,9 %)проби та 148 (77,5 %) проб не відповідали встановленим нормативам.

Поводження з відходами виробництва та споживання

За даними статистичного збірника Довкілля Миколаївської області за 2020 рік та Головного управління статистики у Миколаївській області нижче наведені основні показники щодо поводження з відходами по Миколаївському району Миколаївської області. У зв'язку з відсутністю статистичних даних щодо об'ємів викидів забруднюючих речовин протягом 2021-2022 років, інформація надана за 2020 рік. Дані щодо викидів забруднюючих речовин за 2021-2022 роки органами статистики будуть оприлюднені після надання суб'єктами господарювання звітності протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни відповідно до вимог Закону України «Про захист інтересів

суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

Відповідно до наявних статистичних даних Головного управління статистики у Миколаївській області у м. Миколаєві та у Миколаївській області обсяг утворення відходів у 2020 році становив 2502,059 тис. т, що на 7 % більше порівняно з 2019 роком, у тому числі від економічної діяльності підприємств та організацій – 2346,688 тис. т (на 7,2 % більше порівняно з попереднім роком), у домогосподарствах – 155,370 тис. т (на 3,5 % більше порівняно з попереднім роком).

Із загального обсягу утворених відходів 33,568 тис. т становили відходи I-III класів небезпеки, що на 44 % більше порівняно з 2019 роком (табл. 3.11).

Таблиця 3.9. Показники утворення відходів у динаміці за 2015 –2020 роки

№ з/п	Показник	2015 рік	2016 рік	2017	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	Обсяги утворення						
	Промислові (у т.ч. гірничопромислові) відходи, т	2056808,1	2152989,981	2178676,734	2287776,754	21773393,890	2346688,753
	Небезпечні (токсичні) відходи(за формою звітності № 1 –відходи, т (I-III клас)	62608,902	62844,004	16335,709	21524,429	18834,262	33568,307
	Відходи житлово-комунального господарства, тис. м ³	1261,009	1145,69	811,026	675,433	807,826	811,583
	Загальна кількість відходів, т	2306130,22	2366360,751	2327932,85	2410146,258	2327279,855	2502059,460
2	Інтенсивність утворення відходів:						
	Загальна кількість відходів на одиницю ВРП, кг/ 1 млн. грн	47849,99	40929,88	29129,75	30163,4	25179,38	
	Утворення небезпечних (токсичних) відходів I-III класів небезпеки на одиницю ВРП, кг/ 1 млн. грн	1299,07	1086,98	204,41	269,38	203,77	
	Утворення твердих побутових відходів на особу, м ³ / на 1 особу.	1,09	0,99	0,71	0,603	0,734	0,737

За класами небезпеки утворені відходи розподілилися наступним чином: 22,150 т (0,0008%) – відходи I класу небезпеки, 509,043 т (0,02 %) – II класу небезпеки, 33,037 тис. т (1,3%) – III класу небезпеки, IV класу небезпеки – 2313,12 тис. т (92 %).

Найбільша частка відходів утворена у Миколаївському районі 82,35% від загального обсягу або (2060,411 тис. т) та у м. Миколаєві 7,5 % (188,565 тис. т). Серед районів найбільше кількість утворення відходів спостерігалась у Вознесенському (52,601 тис.т) та Первомайському (46,542 тис. т).

До основних сфер, де фактично утворюються небезпечні відходи належать підприємства металургії, машинобудування, суднобудування, харчової промисловості, обробки шкір, водоканали, сільськогосподарські підприємства.

Серед підприємств регіону найбільшими утворювачами відходів у звітному році були ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (2002,321 тис. т або 80 % від загального обсягу утворених області відходів), ПрАТ «Абінбев Ефест Україна» (17,856 тис.т), ПАТ «Веселинівський завод сухого знежиреного молока» (26,503 тис. т), ПАТ «Баштанський сирзавод» (158,760 тис. т) та ТОВ «Сандора» (16,491 тис.т), ДПНВК ГТБ «Зоря-Машпроект» - (9,216 тис. т), МКП «Миколаївводоканал» (7,947 тис. т), ТОВ «СП УКРСОЯ» (18,415 тис. т), ПП «ЛЮКС-ОЙЛ» (26,268 тис.т).

Із загальної кількості утворених відходів протягом року утилізовано, оброблено (перероблено) 88,331 тис.т відходів, що на 31 % більше ніж 2019 року. Частка відходів, які були утилізовані, оброблені (перероблені), у загальному обсязі утворених відходів склала 3,53 %.

У 2020 році на підприємствах області функціонувало 5 установок для утилізації (перероблення) відходів загальною потужністю 884,78 тис. т/рік, та 3 – для спалювання відходів з метою теплового перероблення (635 т/рік). На підприємствах області налічувалося 77 спеціально відведених місця та об'єкта видалення відходів. Їх проектний та залишковий об'єм становив 114,232 млн м³ та 22,604 млн м³ відповідно; розмір проектної та залишкової площі – відповідно 3017,153 тис. м² та 2340,240 тис. м².

Загальний обсяг відходів, накопичених у спеціально відведених місцях чи об'єктах, на кінець 2020 року становив 58530,024 тис. т, з яких 149,182 тис. т – I-III класів небезпеки. На кінець 2020 року видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти 2092,652 тис. тонн відходів усіх класів небезпеки, у тому числі 1,922 т відходів I-III класів небезпеки. Накопичені протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах (місцях видалення відходів) відходи - 58380,841 тис. т або 99,7 % від загального обсягу, належать до IV класу небезпеки. Відходи I, II класу не накопичувалися, III класу – 149.183 тис. т (табл. 3.12).

Найбільша складова накопичених відходів IV класу припадає на долю червоного шламу ТОВ «Миколаївський глиноземний завод». Станом на 01.01.2022 року у шламосховищах накопичено 49,06 млн. т червоного шламу.

По видам відходів що тимчасово зберігаються на території підприємств частка відходів I-III класу дуже незначна. Так, відходів, що містять метали - 38,97 т (0,12 %); відпрацьованих олив – 105,982 т (0,33 %); відходів акумуляторних батарей – 57,584 т (0,18 %).

Таблиця 3.10 Накопичення відходів (станом на 01.01.2021)

№ з/п	Показник	Одиниця виміру	Кількість
1	Суб'єкти підприємницької діяльності, виробнича діяльність яких пов'язана з утворенням небезпечних відходів	од.	365*
2	Накопичено небезпечних відходів, усього	т	58530024,778
	у тому числі:		
3	відходи 1 класу небезпеки	т	-
4	відходи 2 класу небезпеки	т	-
5	відходи 3 класу небезпеки	т	149182,816
6	відходи 4 класу небезпеки.	т	58380841,962

*- кількість підприємств, які надали державну статичну звітність за 2021 рік

Діяльність відходопереробних підприємств здійснюється на підставі ліцензій, які видаються Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України відповідно до Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» та постанови Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 № 446 «Про

затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності із здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами».

Станом на 01.01.2022 року ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами на території Миколаївської області наявні у 6 підприємств: ТОВ «ВІК ОЙЛ»; ТОВ «Юг-Спецсервіс»; ТОВ СП «НІБУЛОН»; ДП «НАЕК «Енергоатом»; ТОВ «ПРОМСНАБ-МИКОЛАЇВ»; ТОВ ПРІСТА РІСАЙКЛІНГ-Україна.

Із загальної кількості утворених відходів протягом року утилізовано, оброблено (перероблено) 88,331 тис.т відходів, що на 31 % більше ніж 2019 року. Частка відходів, які були утилізовані, оброблені (перероблені), у загальному обсязі утворених відходів склала 3,53 %. Протягом 2020 року, підприємствами регіону утилізовано 12,943 тис. т відходів I-III класів небезпеки. Відходи I класу небезпеки в кількості 17,575 т передано спеціалізованим підприємствам на утилізацію. Відходи II класу небезпеки утилізовано в кількості 168,796 т, передано на утилізацію – 359,178 т. Відходи III класу небезпеки утилізовано в кількості 12774,542 т, передано на утилізацію – 21152,879 тис. т. Основні показники поводження з відходами наведені в таблиці 3.13.

Таблиця 3.11. Основні показники поводження з відходами I-III класів небезпеки (тис. т)

№ з/п	Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Утворилося	62,608	62,844	16,335	21,524	18,834	33,568
2	Одержано від інших підприємств	5,3	6,5	8,4	7,9	3,7	2,439
3	у тому числі з інших країн	0	0	0	0	0	0
4	Використано	41,242	30,413	5,971	7,47	5,367	12,943
5	Знешкоджено (знищено)	39,203	28,47	5,97	7,469	0	0
6	у тому числі спалено	2,039	1,943	0,001	0,4	0,01	0,012
7	Направлено в сховища організованого складування (поховання)	1,366	1,669	0,002	0,024	0,2	0,002
8	Передано іншим підприємствам	31,340	33,86	18,735	21,813	17,245	21,529

9	у тому числі іншим країнам	0	0	0	0	0	0
10	Направлено в місця неорганізованого складування за межі підприємств	1,78	0	0	0	0	0
11	Втрати відходів внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	-	-	-	-	-	-
12	Наявність на кінець року у сховищах організованого складування та на території підприємств	154,851	154,842	154,844	152,392	152,412	149,183

На території Миколаївської області наявна проблема ліквідації стихійних звалищ твердих побутових відходів. Також, через відсутність серйозного досвіду у сфері утилізації відходів, переробляється всього 5-10 % сміття, решта накопичується у вигляді захоронень на полігоні твердих побутових відходів. Відповідальність за належне поводження з твердими побутовими відходами згідно Закону України «Про управління відходами» покладається на власників відходів, які одночасно є землекористувачами з визначеними місцями земельних ділянок, а також на органи місцевого самоврядування на територіях загального користування. В населених пунктах Миколаївської області відсутні технології сміттєперероблення та сміттєсортування (застосовуються лише в містах Києві та Харкові), що також впливає на можливість скорочення обсягів вивезення твердих побутових відходів на сміттєзвалища.

Населення області є основними утворювачами твердих побутових відходів та загальний середньорічний обсяг накопичення та вивезення яких становить 250-300 тис. т або 1,2-1,4 млн м³. Частка охоплення населення послугами з вивезення твердих побутових відходів, з врахуванням загальної кількості домогосподарств (476 тис. од.), чинних договорів зі спеціалізованими підприємствами міської місцевості, а також здійснення цих функцій сільськими радами з залученням базових сільськогосподарських підприємств, в середньому по області становить 95%. При цьому в області всі споживачі багатоповерхового житлового фонду (5775 житлових будинків) на 100 % охоплені договірними відносинами на вивезення

ТПВ. У порівнянні з показниками по Україні в цілому близько 78 % населення України охоплено послугами з вивезення побутових відходів.

Невідповідність між технічними можливостями комунального господарства області і високими тарифами за послуги вивезення твердих побутових відходів, низькі доходи жителів при низькій екологічній культурі, відсутність комунальних підприємств в сільських населених пунктах призвело за останні роки до того, що засміченість населених пунктів та прилеглих до них територій (в тому числі лісосмуг та чагарників) набули ознаки екологічної біди й потребують вжиття заходів на рівні діючої Програми поводження з твердими побутовими відходами.

Таблиця 3.12. Інформація про кількість паспортизованих сміттєзвалищ (полігонів) станом на 01.01.2022 року

№ з/п	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою регіону	Кількість)	Площа під твердими побутовими відходами, га	Зміни площі (+/-) у відношенні до попереднього року
Сміттєзвалища				
1.	м. Вознесенськ	1	12,75	
2.	м. Очаків	1	4,53	
3.	м. Первомайськ	1	3,8	
4.	м. Южноукраїнськ	1	4,1385	
5.	Баштанський р-н	120	245,3	
6.	Вознесенський р-н	38	51,6107	
7.	Миколаївський р-н	43	43,7	
8.	Первомайський р-н	61	120,66	
	Всього	262	524,4	
Полігони				
1.	м. Миколаїв	1	37,93	
	Заводи по переробці твердих побутових відходів			
	відсутні			

За підсумками 2021 року, згідно моніторингової звітності райдержадміністрацій та сільських, селищних, міських територіальних громад зібрано 1,4 млн м³ твердих побутових відходів, з яких видалено 232,36 тис. м³ ресурсноцінних компонентів (макулатура, полімери (ПЕТ пляшки), упаковка Тетра Пак, метали, скло (склобій, склотара). В місця видалення твердих побутових відходів вивезено 1,2 млн м³ твердих побутових відходів. Зберігання твердих побутових відходів в населених пунктах області, з врахуванням сільських рад,

здійснюється майже в 358 місць, з яких 267 од. загальною площею 524,4 га, за вимогами нормативно правових актів, наближені до показників сміттєзвалищ.

Середня наповненість сміттєзвалищ 53%, в тому числі по містах обласного значення понад 85%. Кількість перевантажених полігонів по області становить 3 од. (1,1%) загальною площею 19,8 га – це міські полігони Вознесенська, Первомайська, Южноукраїнська.

Таблиця 3.13. Утворення відходів, тис.т (за даними статистичного збірника Довкілля Миколаївської області, Головного управління статистики у Миколаївській області)

Адміністративно-територіальна одиниця	2000	2005	2010	2015	2018	2019		2020	
						I-IV класів небезпеки	у тому числі I-III класів небезпеки	I-IV класів небезпеки	у тому числі I-III класів небезпеки
Область	455,2	197,3	3268,8	2306,1	2410,2	2327,3	18,8	2536,6	33,6

Таблиця 3.14. Інформація щодо поводження з відходами (т) у 2020 році за даними Головного управління статистики у Миколаївській області

Адміністративно-територіальна одиниця	Утилізовано		Спалено		Видалено спеціально відведені місця чи об'єкти	
	відходи I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів Небезпеки	відходи I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки	відходи I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки
Миколаївська область	88331,4	12943,3	4834,2	12,3	2092652,1	1,9

Суб'єкти господарювання, що здійснюють збирання, заготівлю відходів як вторинної сировини: ТОВ «Юж-побут 24», ТОВ «Українська наукова екологічна компанія», ТОВ «НВП «Юнітеп ЛТД», ТОВ «Вторма-Миколаїв», ФОП Зворигін А.В., ТОВ «Артник», ТОВ «Укрресурси – 2011», ТОВ «Науково – виробниче підприємство «Екосвіт», КП «Миколаїв-комунтранс», ТОВ «Втор – Сервіс», ТОВ «АСК-Груп», ТОВ «Ековтор-М», ТОВ «ТІМАЛ».

Програмою заплановано створити Миколаївській індустріальний парк», відповідно до статті 1 Закону України «Про індустріальні парки» - індустріальний (промисловий) парк - визначена ініціатором створення індустріального парку відповідно до містобудівної документації облаштована відповідною

інфраструктурою територія, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, переробки промислових та/або побутових відходів (крім захоронення відходів), а також науково-технічну діяльність, діяльність у сфері інформації і електронних комунікацій на умовах, визначених цим Законом та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку;

згідно зі статтею 66-1 Земельного кодексу України землі індустріальних парків належать до земель промисловості;

місця розміщення індустріальних парків мають відповідати містобудівній документації регіонального рівня; згідно зі статтею 4 Закону України «Про індустріальні парки» функціонування індустріальних парків спрямоване, зокрема на сталий розвиток та захист навколишнього природного середовища.

Потенційно-небезпечні об'єкти

Потенційно небезпечні об'єкти господарської діяльності – об'єкти на яких використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються небезпечні речовини, які за певних обставин можуть створити реальну загрозу виникнення аварійних та надзвичайних ситуацій і постійного забруднення навколишнього природного середовища.

Перелік потенційно небезпечних об'єктів Миколаївської області схвалено та затверджено рішенням комісії з питань техніко-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій Миколаївської облдержадміністрації від 28.10.2020 протоколом № 45. На цей час на території Миколаївської області обліковується 754 потенційно-небезпечних об'єкта, в тому числі: ПАТ «УКРНАФТА», ПзП «АМІК Україна», ТОВ «СОКАР ПЕТРОЛЕУМ», ТОВ «КВОРУМ», ТОВ «ЮГОЙЛ», ТОВ «ГЛУСКО РІТЕЙЛ», ТОВ «Партнер Оіл», ТОВ «ТАРОС ГРУП», ТОВ «НЬЮПОРТ ХОЛДІНГ», ДП «Миколаївський суднобудівний завод», ОКП «Миколаївоблтеплоенерго», МКП «Миколаївводоканал», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» та інші.

Також, на території Миколаївської області обліковується 18 хімічно небезпечних об'єктів (ХНО) – промислові об'єкти (підприємства) або його структурні підрозділи, на яких знаходяться в обігу (виробляються, переробляються, перевозяться (пересуваються), завантажуються або розвантажуються, виконуються у виробництві, розміщуються або складуються (постійно або тимчасово), знищуються тощо) одне або декілька НХР (до ХНО не належать залізниці): очисні споруди водопроводу МКП

«Миколаївводоканал» (хлор), насосна станція водопроводу 3-го підйому МКП «Миколаївводоканал» (хлор), Миколаївське відділення ПАТ «САН ІнБев Україна (аміак), ТОВ «Аврора Фрут» (аміак), АХУ ПрАТ «Фрост» (аміак), ПрАТ «Лакталіс-Миколаїв» (кислоти), Склад кислот ТОВ «Миколаївхімснаб» (кислоти), ДП «НВКГ «Зоря» - «Машпроект» (аміак) та інші.

SWOT-аналіз

З метою визначення сильних та слабких сторін, можливостей і загроз впровадження Програма економічного і соціального розвитку м. Миколаєва на 2024 – 2026 роки та вибору оптимальних шляхів розвитку території з урахуванням екологічних аспектів проведений SWOT-аналіз (аналіз сильних і слабких сторін, загроз), що наведений нижче.

Таблиця 3.15 - Оцінка стану довкілля території, яка може зазнати ймовірного впливу при реалізації детального плану

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Природні умови для створення нових та розширення існуючих об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Наявність Концепції екологічного розвитку м. Миколаєва в XXI столітті. 3. Значний рекреаційний потенціал. 4. Відсутність скиду стічних вод у водні без очистки.	1. Відсутність сміттесортувальних та сміттєпереробних підприємств з переробки твердих побутових відходів та роздільного збирання відходів в тому числі небезпечних на території міста та області. 2. Відсутність достатньої матеріальної бази у сфері поводження з відходами.

7. Відсутність в підприємств хімічної та вугільної промисловості сприяє зменшенню техногенного навантаження на атмосферне повітря. 8. Затверджена Концепція розвитку річок та маломірного судноплавства міста Миколаєва на 2019 – 2030 роки. 9. Створення умов для будівництва об'їзної автомобільної дороги, яка з'єднає міжнародні траси з підприємствами морегосподарського комплексу.	3. Недостатнє фінансування природоохоронних заходів у сфері поводження з відходами, реконструкції та будівництва комунальних очисних споруд каналізації, будівництва об'їзних доріг та створення умов для використання водного транспорту. 4. Незадовільний рівень впорядкування об'єктів зеленого господарства в місті. 5. Відсутність об'їзної дороги для автотранспорту
Можливості	Загрози
1. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій у сфері поводження з відходами, реконструкції та будівництва комунальних очисних споруд каналізації. 2. Упорядкування існуючих та створення нових об'єктів природно-заповідного фонду. 3. Фінансова підтримка екологічних програм інвесторами. 4. Розвиток і удосконалення технологій знешкодження, переробки, утилізації та іншого використання відходів. 5. Інвестиційна привабливість окремих видів господарської діяльності, пов'язаних з використанням та/або переробкою відходів. 6. Створення «Миколаївського індустріального парку»	1. Високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини. 4. Деградація та порушення цілості ландшафтів. 5. Забруднення довкілля промисловими та побутовими відходами, небезпечними хімічними речовинами. 6. Наявність на території області об'єктів підвищеної небезпеки: магістрального ам'якопроводу «Тольятті-Одеса» довжиною 166км; ДП НАЕК «Енергоатом» ВП «Южно-Українська АЕС».

SWOT-аналіз полягає у виявленні сильних (Strength) і слабких (Weakness) сторін внутрішнього середовища об'єкта дослідження, можливостей (Opportunities) і загроз (Threats) зовнішнього середовища, а також встановлення зв'язків між ними. Результати SWOT-аналізу дають можливість приймати зважені проектні та управлінські рішення при детальному плануванні території та діяльності.

3.2. Аналіз наслідків реалізації Програми

За походженням екологічний вплив може бути первинним, тобто безпосередньо пов'язаним з впливом проекту на екосистему (забруднення

атмосфери при будівництві та експлуатації продуктами згорання палива та викидами пилу при проведенні земляних робіт і переміщенні автотранспорту в межах будмайданчику) і вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі.

Вторинні наслідки – пряма повна або часткова зміна елементу навколишнього середовища, яка призведе до руйнування, зміни навколишнього середовища (наприклад, забруднення природних місць проживання нанесе шкоду видам фауни, які залежать від цього середовища проживання).

Під кумулятивними впливами розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому, видів людської діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови, і які б не виявилися в разі відсутності інших видів діяльності, крім самої планованої діяльності.

Кумулятивні ефекти можуть виникати з незначних за своїми окремими діями факторів, які, працюючи разом протягом тривалого періоду часу поступово накопичуючись, підсумовуючись згодом в одному і тому ж районі, можуть викликати значні наслідки. Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом часу перевершують її можливість їх асиміляції або трансформації.

Таблиця 3.16 - Оцінка величини і значимості впливів

Чи може затвердження документу державного планування та, в подальшому, реалізація планованої діяльності спричинити:		Негативний вплив		
		Так	Ймовірно	Ні
1		2	3	4
Повітря				
1.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		+	
2.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+	
3.	Погіршення якості атмосферного повітря		+	
4.	Появу джерел неприємних запахів			+

5.	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			+
Водні ресурси				
6.	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води		+	
7.	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)		+	
8.	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			+
9.	Збільшення навантаження на каналізаційні системи		+	
10.	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			+
11.	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту		+	
12.	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			+
13.	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			+
14.	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)		+	
15.	Забруднення підземних водоносних горизонтів			+
Відходи				
16.	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів		+	
17.	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки		+	
18.	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки		+	
19.	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			+
20.	Утворення або накопичення радіоактивних відходів			+
Геологічне середовище та земельні ресурси				
21.	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		+	
22.	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів		+	
23.	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			+
24.	Появу нових екзогенно-геологічних процесів та розвиток старих			+
25.	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель		+	
26.	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями ДПТ та цілями місцевих громад			+
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
27.	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			+
28.	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві		+	
29.	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин		+	
Екологічне управління та моніторинг				
30.	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			+
31.	Погіршення екологічного моніторингу			+

32.	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження			+
33.	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			+
Клімат				
34.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		+	
35.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+	
36.	Кліматичні зміни (довгострокові зміни погодних умов та середньої температури)			+

3.3. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

- а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;
- б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;
- в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;
- д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- е) науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- є) обов'язковість оцінки впливу на довкілля;

ж) гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

з) науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

и) безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

і) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

ї) вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

й) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

к) вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;

л) встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України.

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних впливів від впровадження Програми ґрунтуються на впливах, оцінених у попередніх розділах звіту, загальному всеукраїнському досвіду діяльності в подібних умовах та вимогах чинного законодавства. Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації конкретних заходів і проектів, а також в процесі надання екологічних дозволів, проведення стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.

Таблиця 3.17 - Заходи для запобігання, уникнення, зменшення або пом'якшення негативних заходів від провадження Програми

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних заходів
1	2
Атмосферне повітря	- здійснювати організаційно-господарські, технічні та інші заходи щодо забезпечення виконання вимог, передбачених стандартами та нормативами екологічної безпеки у галузі охорони атмосферного повітря, дозволами на викиди забруднюючих речовин тощо; - вживати заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і впливу фізичних факторів; - у разі перевищення нормативів екологічної безпеки, на відповідній території затвердження відповідно до Закону програми оздоровлення атмосферного повітря; - забезпечення дотримання допустимих нормативів гранично допустимих концентрацій викидів забруднюючих речовин у повітрі робочої зони житлової забудови відповідно вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря»; - забезпечувати безперебійну ефективну роботу і підтримання у справному стані споруд, устаткування та апаратури для зменшення рівнів впливу фізичних факторів; - здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік; Підприємства, установи, організації та громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, скорочувати і в подальшому повністю припинити виробництво та використання хімічних речовин, що шкідливо впливають на озоновий шар, а також проводити роботу щодо зменшення викидів речовин, накопичення яких в атмосферному повітрі може призвести до негативних змін клімату.
	З метою зменшення забруднення атмосферного повітря транспортними та іншими пересувними засобами і установками та впливу пов'язаних з ними фізичних факторів передбачається: - розроблення та виконання комплексу заходів щодо зниження викидів, знешкодження шкідливих речовин і

	зменшення фізичного впливу під час проектування, виробництва, експлуатації та ремонту транспортних та інших пересувних засобів і установок; - переведення транспортних та інших пересувних засобів і установок на менш токсичні види палива; - жорстокий контроль за якістю пального, що постачається та реалізовується в місті автозаправними станціями, його відповідністю державним стандартам; - раціональне планування та забудова населених пунктів з дотриманням нормативно визначеної відстані до транспортних шляхів; - виведення з густонаселених житлових кварталів за межі міста транспортних підприємств, вантажного транзитного автомобільного транспорту; - обмеження в'їзду автомобільного транспорту та інших транспортних засобів та установок у сельбищні, курортні, лікувально-оздоровчі, рекреаційні та природно-заповідні зони, місця масового відпочинку та туризму; - поліпшення стану утримання транспортних шляхів і вуличного покриття; - впровадження в містах автоматизованих систем регулювання дорожнього руху; - заохочення суб'єктів господарювання щодо здійснення вантажних та транспортних перевезень річковим та залізничним транспортом.
Водні ресурси	1. Поліпшення якості забезпечення водними ресурсами населення і галузей економіки, включаючи будівництво (реконструкцію) та підвищення екологічної надійності водосховищ, каналів, водоводів, систем водозабезпечення (збільшення обсягів використання підземних вод для питного водопостачання, залучення у господарський обіг морських і шахтних вод тощо) зменшення та запобігання негативного впливу на об'єкт «Смарагдової мережі» «Dnipro-Buzkyi-Lyman» UA 0000109, зокрема: - зменшення обсягів забруднень з точкових з та дифузних джерел;
	- упорядкування використання водних ресурсів на об'єктах житлово-комунального господарства, промисловості, сільського господарства; - забезпечення екологічно безпечного функціонування водосховищ, каналів, водоводів та інших штучно створених водних об'єктів; - організація систем централізованого відведення поверхневого стоку з урахуванням будівництва сучасних, ефективних очисних споруд та організованим скидом, відповідно до вимог ст. 70 Водного Кодексу України;

	- будівництво та реконструкція споруд з очистки господарсько-побутових стоків; - планування та будівництво систем з централізованого питного водопостачання населення у комплексі з централізованою системою водовідведення, до складу якої, належать очисні споруди каналізації відповідної до обсягів водоспоживання потужністю; - проведення моніторингу поверхневих та підземних вод; - запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на водних об'єктах, удосконалення засобів ліквідації їх наслідків; 2. Раціональне та екологічно безпечне використання водних ресурсів, підвищення технологічного рівня водокористування, впровадження маловодних і безводних технологій (повторне використання стічних вод, удосконалення замкнутих (безстічних) систем виробничого водопостачання, залучення у господарський обіг морських і шахтних вод тощо), зокрема: - впровадження новітніх, водозберігаючих, енергозберігаючих, комплексних технологій очищення забруднених вод, в першу чергу у комунальному господарстві; - впровадження в промисловості технологій, які передбачають використання мінералізованих підземних вод; - забезпечення обліку використання вод; - розроблення і впровадження більш раціональних нормативів водокористування; - інвентаризація заборів води об'єктами господарської діяльності та фізичними особами;
	- створення системи проведення екологічних експертиз та екологічного аудиту з метою оцінки впливу виробничих технологій та екологічних ситуацій на водні ресурси; - впровадження комплексу заходів щодо захисту водного середовища від забруднення річним транспортом; 3. Упорядкування структури природних територій та земель, які інтенсивно використовуються, оптимізація водних балансів річкових басейнів, забезпечення стабільності та поліпшення екологічної ситуації, підтримання водорегулюючих функцій ландшафтів водозбірних територій, зокрема створення та упорядкування водоохоронних зон і прибережних смуг;

	4. Відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму водних об'єктів та запобігання шкідливій дії води, зокрема: - виконання заходів по берегоукріпленню, будівництву протиерозійних гідротехнічних споруд, захисних дамб тощо; - розчищення русел річок, підтримання необхідного санітарного стану річок; - розроблення і впровадження ефективної і суворої системи контролю за дотриманням правил користування водними об'єктами, режиму водоохоронних зон та прибережних смуг, дотриманням правил їх використання; - виконання заходів по відведенню поверхневих вод у зонах підтоплення, проведення меліоративних робіт; 5. удосконалення управління водокористуванням, охороною та відтворенням водних ресурсів передбачає, зокрема: - покращення екологічного стану водних об'єктів на основі басейнового принципу у підході до управління водокористуванням і охороною вод; - впровадження взаємоузгоджених нормативно-методичних баз систем обліку, моніторингу та контролю за водокористуванням, охороною вод та відтворенням водних ресурсів.
Поводження відходами	з - виконання Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших центральних органів виконавчої влади. - виконання всіх заходів передбачених, Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року, затвердженою розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р, Національного плану управління відходами до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р. - дотримання вимог Закону України «Про управління відходами», а саме: - участь у розробленні регіональних програм раціонального використання відходів і вжиття необхідних заходів для запровадження маловідходних та енергозберігаючих технологій; - організація розроблення та здійснення місцевої програм поводження з відходами, а також забезпечення реалізації регіональних програм;

	- координація та сприяння розвитку підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами; - здійснення контролю за використанням відходів з урахуванням їх ресурсної цінності та вимог безпеки для здоров'я людей і навколишнього природного середовища; - розроблення та затвердження схем санітарного очищення міста; - організація та сприяння створенню спеціалізованих підприємств усіх форм власності для збирання, оброблення, утилізації та видалення відходів, а також для виготовлення, монтажу та сервісного обслуговування відповідного устаткування; - залучення та об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ, організацій та громадян, місцевого бюджету і позабюджетних фондів для фінансування будівництва нових, розширення та реконструкції діючих об'єктів поводження з відходами, а також для вивчення можливості утилізації відходів, їх маркетингу тощо; - забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів самостійно або за рішенням уповноважених на те органів;
	- сприяння роз'ясненню законодавства про управління відходами серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини; - здійснення необхідних заходів з метою, запобігання утворенню та зменшенню обсягів утворення відходів, повторному використанню відходів, впровадженню найкращих доступних технологій і методів управління відходами в процесі будівництва, під час виготовлення продукції; - не допущення утворення несанкціонованих та неконтрольованих сміттєзвалищ; організація роздільного збору твердих побутових відходів в тому числі небезпечних, що є в складі побутових відходів. – проведення паспортизації земельних ділянок для розміщення твердих побутових відходів; – організація збирання і видалення ТПВ у тому числі відходів дрібних виробників з дотриманням схем санітарного очищення усіх населених пунктів, запровадити роздільне збирання компонентів цих відходів; – посилення контролю за діючими звалищами побутових відходів для запобігання шкідливому впливу на

		довкілля та здоров'я людини, рекультивацію земельних ділянок після закриття звалища; – забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів з дотриманням Закону України «Про управління відходами»; – зменшення обсягів захоронення ТПВ шляхом упровадження нових сучасних високоефективних методів збирання та перевезення; – проведення роз'яснювальних робіт із екологічних питань; – пріоритетність закриття і рекультивації земель, зайнятих звалищами відходів, що створюють загрозу навколишньому середовищу, та очистка місць, забруднених відходами; – придбання спеціальної техніки для збирання та транспортування відходів; – налагодження схем збору відходів від населення, підприємств та організацій;
		– запровадження системи роздільного збору твердих побутових відходів за фракціями: скло, папір, пластик; – вирішення питання створення лінії на полігонах ТПВ із сортування, переробки та утилізації відходів; – встановлення контейнерів та «євроконтейнерів» для роздільного збору ТПВ. – повне охоплення населених пунктів області послугами з вивезення ТПВ; - надання якісних послуг збирання побутових відходів для всього населення області за доступною ціною; - впровадження системи роздільного збирання ТПВ; - удосконалення нормативно-методичного, організаційного, інформаційного та іншого забезпечення сфери поводження з ТПВ; – уникнення несанкціонованого викидання відходів та зменшення забруднення відходами річок та ґрунтів.
Геологічне середовище ґрунти	та	- дотримання вимог Кодексу України про надра; - оголошення геологічних об'єктів, що становлять наукову або культурну цінність, об'єктами природно-заповідного фонду місцевого значення; - якщо користування надрами пов'язане з провадженням діяльності, визначеної Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", надання їх у користування здійснюється з урахуванням результатів оцінки впливу на довкілля; - здійснення контролю за використанням та охороною надр;

	- забезпечення реалізації державної політики щодо використання та охорони земель, в тому числі вимог Закону України «Про охорону земель», Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель», Земельного кодексу України тощо; - участь у реалізації загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель на території м. Миколаєва; - затвердження та участь у реалізації регіональних програм щодо використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів; - запобігання руйнуванню берега та охорона земель у прибережній смузі.
Збереження рослинного та тваринного світу, об'єктів природно-заповідного фонду	- збільшення площі природно-заповідного фонду міста за рахунок створення нових територій та об'єктів; - впорядкування території існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, в тому числі винесення в натуру (на місцевості) їх меж; - розвиток екологічної мережі – як результат збереження природної спадщини, удосконалення розподілу земельного фонду, зменшення антропогенного навантаження. - збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, в тому числі забезпечення врахування наявності рідкісних та зникаючих видів флори і фауни, занесених до Червоної книги України при плануванні господарської діяльності і відведенні земель, здійснення заходів щодо моніторингу, охорони та збереження популяцій рідкісних та зникаючих видів; - здійснення заходів з озеленення; - підвищення екологічної культури і свідомості населення – як результат підвищення рівня суспільної екологічної свідомості.
Клімат	- впровадження практичних заходів та проєктів, що спрямовані на вирішення завдань кліматичної адаптації згідно розпоряджень Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 і затвердження операційного плану заходів її реалізації у 2024 – 2026 роках»; - впровадження чистих ресурсозберігаючих технологій; - використанням відновлюваних джерел енергії (сонячна та вітрова енергетика); - впровадження заходів щодо скорочення викидів парникових газів.

	З метою зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат здійснити заходи щодо: - збільшення громадського транспорту у порівнянні з індивідуальним, а саме розвитку електричного транспорту; - оптимізації транспортних мереж, а саме будівництва об'їзної автомобільної дороги та реконструкцією існуючих транспортних мереж міста; - розвитку велосипедної мережі міста.
--	---

3.4. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля.

Система моніторингу довкілля - це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін і розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень про запобігання негативним змінам стану довкілля та дотримання вимог екологічної безпеки.

При здійсненні моніторингу основну увагу належить приділяти заходам передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю й протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати. Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО. Для організації моніторингу виконання програми по кожному запланованому до виконання заходу визначено відповідального виконавця – структурний підрозділ Миколаївської міської ради, який повинен здійснювати моніторинг ефективності впровадження заходів Програми.

Підсумки моніторингу підводяться один раз рік у вигляді звітів. Фіксуються та аналізуються:

- а) ступінь виконання кожного завдання проектах;
- б) невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції;
- в) дані за індикаторами, що відображають результат реалізації проектів;
- г) оцінка потреб у фінансуванні;
- д) пропозиції щодо вдосконалення діючої системи моніторингу.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Один раз на рік оприлюднюються результати моніторингу на офіційному вебсайті Замовника у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Для моніторингу наслідків реалізації ДДП для довкілля необхідно застосовувати екологічні індикатори, особливо ті, для яких є моніторингові дані. Система запропонованих у Програмі індикаторів включає екологічні індикатори та індикатори здоров'я населення (Табл. 9.1).

Таблиця 3.18. Екологічні індикатори та індикатори здоров'я населення, запропоновані для оцінювання результативності реалізації Програми

Перелік завдань/заходів	Індикатори
Реалізація заходів «Комплексної програми охорони довкілля Миколаївської області на 2021 – 2027 роки»	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел
	% заповідності територій ПЗФ

Впровадження сучасних технологій поводження з відходами	Обсяги утворення та перероблення, утилізації твердих побутових відходів; % вторинної сировини, що переробляється; Несанкціоновані сміттєзвалища
Продовження реалізації інвестиційного проєкту «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в м. Миколаїв» за рахунок кредитних ресурсів Європейського інвестицій-ного банку	По Миколаївській міській територіальній громаді: - обсяги забору та використання свіжої води; - обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти; - обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти; - якість води у поверхневих водних об'єктах; - частка міського населення, яке має доступ до централізованого водопостачання та каналізування
Будівництво, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів водопостачання	По Миколаївській області: - обсяги забору та використання свіжої води; - якість води у поверхневих водних об'єктах; - реконструкція існуючих водогонів; - якість води у підземних джерелах водопостачання; - частка населення, яке має доступ до централізованого водопостачання
Будівництво, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів водовідведення	- обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти; - обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти; - частка населення, яке має доступ до централізованого каналізування
Продовження реалізації інвестиційних проєктів	- частка виробництва енергії з відновлюваних джерел

сонячної, вітрової енергетики	
Розвиток системи первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медицини	- рівень захворюваності населення - рівень смертності внаслідок хвороб

У рамках реалізації Програми моніторинг досягнення цілей запроваджується шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів з їх базовими чи попередніми значеннями.

Таблиця 3.18 - цільові індикатори, які передбачається досягти в короткостроковій перспективі.

Ціль	Індикатор	Одиниця виміру	2026
1	2	3	4
зменшення забруднення атмосферного повітря від пересувних джерел, пропаганда здорового способу життя	- будівництво велосипедної доріжки	м	4200
	- будівництво нової тролейбусної лінії	об'єктів	1
	- реконструкція котельні будівлі Миколаївської гімназії № 23 Миколаївської міської ради Миколаївської області, за адресою: вул. Гарнізонна, 10, м.	об'єктів	1

	Миколаїв. Коригування, у т.ч. проектно-вишукувальні роботи та експертиза		
зменшення обсягів скидів стічних вод та припинити скид забруднених стоків	- будівництво та реконструкція каналізаційних мереж і очисних споруд каналізації - реконструкція насосної станції каналізації - реконструкція глибоководного випуску скидного колектору від міських очисних споруд каналізації - нове будівництво системи водовідведення у приватному секторі - реконструкція водогону Ду 1000 мм по просп. Миру від вул. Південна до вул. Погранична в м. Миколаєві, в т.ч. проектно-вишукувальні роботи та експертиза	об'єктів об'єктів км об'єктів об'єктів	13 1 1,123 1 1
збільшення зелених насаджень, покращення якості зелених зон міста	- реконструкція скверів парків, об'єктів садово-паркового мистецтва, зон рекреаційного призначення	га об'єктів	103,61 9

Відповідно до вимог пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа 3 державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272, моніторинг рівня захворюваності населення міста буде здійснюватися КУ ММР «Міський інформаційно-аналітичний центр медичної статистики» за індикаторами: новоутворення, хвороби серця та системи кровообігу, туберкульоз, наркоманія, астма, смертність, народжуваність тощо постійно протягом 2024-2026 років

У 2024 році в місті Миколаєві здійснюватиметься реалізація 33 міських програм розвитку, які затверджені Миколаївською міською радою станом на

01.10.2024, перелік яких наведено у таблиці 9.2, та може бути уточнений протягом року. Відповідальними виконавцями міських програм розвитку є 11 виконавчих органів Миколаївської міської ради, Миколаївське регіональне управління Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву», МКП «Миколаївводоканал».

Моніторинг стану виконання міських програм та впливу від впровадження передбачених заходів є обов'язковою умовою при здійсненні планової діяльності.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ

Охорона праці є невід'ємною складовою безпеки життєдіяльності та важливим фактором, що визначає якість робочого середовища.

Головною метою охорони праці є забезпечення безпеки та здоров'я працівників шляхом запобігання можливим ризикам та негативним наслідкам, що можуть виникнути під час виконання роботи.

Загальна характеристика потенційно шкідливих і небезпечних факторів.

1. Освітлення. Освітлення поділяється на кілька складових. Природне освітлення надходить через вікна і відбивається від поверхонь, забезпечуючи приємне та натуральне світло, що знижує втомленість та покращує настрій працівників завдяки природному джерелу світла.

Штучне освітлення представлене різними типами ламп: розжарювання, газорозрядними та світлодіодними лампи, які забезпечують необхідний рівень освітленості приміщення у вечірні та погодні затемнені дні, а також вносить додатковий комфорт до робочого середовища.

Використання комбінованої системи освітлення дозволяє точно регулювати яскравість та напрямок світла, щоб забезпечити оптимальні умови для концентрації та продуктивної роботи працівників.

Освітлення має відповідати встановленим нормативам, характеру зорової виробничої діяльності:

1. Забезпечувати достатню рівномірність, постійність освітлення, відсутність умов преадаптації органів зору.
2. Не створювати сліпучої дії від джерела світла і предметів, що знаходяться в полі зору.
3. Не створювати на робочих поверхнях різких та глибоких тіней, бути рівномірним на площині, що освітлюється.

Загальна освітленість робочих місць для офісів з комп'ютерами є рівень 200-300 люкс, що забезпечує достатню яскравість для роботи за комп'ютером, зменшуючи втомленість очей та підвищуючи продуктивність працівників.

3.Вентеляція - це організований і регульований повітрообмін, що забезпечує видалення з приміщення забрудненого повітря і подавання на його місце свіжого. Задачею вентиляції є забезпечення чистоти повітря та заданих метеорологічних умов у виробничих приміщеннях.

Природна вентиляція може бути неорганізованою та організованою. Неорганізована природна вентиляція (інфільтрація) здійснюється зміною повітря в приміщеннях через нещільності в елементах будівельних конструкцій завдяки різниці тиску зовні й усередині приміщення. Організована природна вентиляція (аерація) може бути витяжна без організованого припливу повітря (канальна аерація) і витяжна з організованим припливом повітря (канальна та безканальна аерація). З Перевагою природної вентиляції є її енергоефективність, оскільки не вимагає додаткових затрат на електроенергію, але може бути менш ефективною в спекотну або холодну погоду. Основний її недолік у тому, що повітря надходить у приміщення без попереднього очищення.

Штучна (механічна) вентиляція, на відміну від природної, дозволяє контролювати швидкість і об'єм повітряного потоку, а також фільтрувати та очищувати повітря.

5.Пожежна небезпека - потенційна можливість виникнення пожежі внаслідок наявності певних умов або факторів, які можуть спричинити займання та поширення вогню. Більшість пожеж виникає з безпосередньої вини людей внаслідок відсутності елементарних знань та недотримання правил і норм пожежної безпеки. Згідно Кодексу цивільного захисту України (статті № 40) навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях є обов'язковим і здійснюється в робочий час за рахунок коштів роботодавця за програмами підготовки населення діям у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

Пожежна безпека забезпечується кількома основними системами та заходами, кожен з яких відіграє важливу роль у запобіганні та ліквідації пожеж.

Перша система – це система попередження пожежі. Пожежа або вибух можуть виникнути за наявності трьох основних чинників: горючої речовини,

окиснювача і джерела запалювання. Система попередження пожежі спрямована на усунення або контроль цих чинників. Це може включати використання негорючих матеріалів, регулярний контроль за потенційними джерелами запалювання та підтримання відповідних умов у робочому середовищі, щоб мінімізувати ризик виникнення пожежі.

Друга система – це система протипожежного захисту. Вона включає системи виявлення пожежі, які зазвичай називають пожежною сигналізацією. Ці системи своєчасно виявляють ознаки пожежі (дим, тепло) та подають сигнал тривоги, що дозволяє швидко вжити необхідних заходів. Найважливішим завданням всієї системи протипожежного захисту є забезпечення безпеки людей і, по можливості, захист матеріальних цінностей у разі пожежі. До системи протипожежного захисту також входять автоматичні системи пожежогасіння, системи димовидалення та евакуаційні виходи.

Третя складова пожежної безпеки – це організаційно-технічні заходи. Головними причинами пожеж часто є відсутність у людей елементарних знань та недотримання вимог пожежної безпеки. Тому важливо надавати першочергове значення навчанню з питань пожежної безпеки. Однією з основних форм пожежо-профілактичної роботи з працівниками є протипожежна пропаганда, яка включає регулярні інструктажі, тренування та розповсюдження інформаційних матеріалів про правила пожежної безпеки.

5. Захворювання. Професійне захворювання - патологічний стан, зумовлений тривалою роботою за шкідливих умов праці і пов'язаний з надмірним напруженням організму або несприятливою дією виробничих факторів.

Загальноприйнята класифікація причин травматизму в офісі виглядає наступним чином:

1. Санітарно-гігієнічні причини. Оптимальним параметром температури повітря в офісах є 22 °С, відносна вологість повітря має складати від 60 до 40%. У кабінеті необхідно регулярно проводити наскрізне провітрювання, щодня проводити вологе прибирання.

У приміщенні має бути забезпечено як штучне, так і природне освітлення. Недостатній рівень освітлення у приміщенні спричиняє перенапруження очей, що може призвести до зниження зору та загальної втоми.

2. Економічні причини: затримка виплати заробітної плати або низька заробітна плата спричиняє стрес та зниження мотивації до роботи, виконання роботи поза нормою призводить до фізичного та психічного перенапруження.

3. Психофізіологічні причини - фізичні та психічні напруження, що виникають через надмірне навантаження, стрес або недотримання режиму праці та відпочинку.

4. Організаційні причини. Неправильне розташування комп'ютера, столу, стільця та іншого офісного обладнання може призвести до незручних робочих поз, що в свою чергу викликає травми опорно-рухового апарату або інші фізичні проблеми.

Основні гігієнічні вимоги до організації і обладнання робочих місць з ВДТ ЕОМ і ПЕОМ :

- конструкція робочого столу має відповідати сучасним вимогам ергономіки і забезпечувати оптимальне розміщення на робочій поверхні використовуваного обладнання (дисплея, клавіатури, принтера) і документів.
- висота робочої поверхні робочого столу з ВДТ має регулюватися в межах 680...800 мм, а ширина і глибина - забезпечувати можливість виконання операцій у зоні досяжності моторного поля (рекомендовані розміри: 600...1400 мм, глибина - 800..1000 мм).
- робочий стіл повинен мати простір для ніг заввишки не менше ніж 600 мм, завширшки не менше ніж 500 мм, завглибшки (на рівні колін) не менше ніж 450 мм, на рівні простягнутої ноги -ніж 650 мм.
- екран ВДТ має розташовуватися на оптимальній відстані від очей користувача, що становить 600...700 мм, але не ближче ніж

за 600 мм з урахуванням розміру літерно-цифрових знаків і символів.

- розташування екрана ВДТ має забезпечувати зручність зорового спостереження у вертикальній площині під кутом +30 град. до нормальної лінії погляду працюючого.

- клавіатуру слід розташовувати на поверхні столу на відстані 100...300 мм від краю, звернутого до працюючого

Лікарі рекомендують слідкувати за правильною позою під час роботи за комп'ютером. Для забезпечення здоров'я під час роботи за комп'ютером важливо дотримуватись правильної позиції тіла. Рекомендації включають правильне розташування голови (прямо з поглядом вперед або трохи вниз), розслаблені плечі, пряму спину, паралельні передпліччя, а зап'ястя - в нейтральному положенні. Стегна повинні бути паралельними підлозі, коліна зігнуті під кутом 90 градусів, а стопи - повністю стояти на підлозі або на підставці для ніг.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи було досліджено теоретичні та нормативно-правові основи стратегічної екологічної оцінки (СЕО), а також проаналізовано можливості створення ефективної системи екологічного моніторингу в межах реалізації Програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки.

На підставі проведеного аналізу зроблено такі висновки:

Законодавча база України у сфері СЕО, хоч і відповідає базовим вимогам Директиви 2001/42/ЄС, потребує подальшої імплементації через розробку методичних інструментів і посилення практики екологічного моніторингу на місцевому рівні.

Програма соціально-економічного розвитку м. Миколаєва включає широкий спектр завдань, реалізація яких потенційно може мати значний вплив на довкілля. Тому необхідність стратегічної оцінки та моніторингу є обґрунтованою і своєчасною.

Система екологічного моніторингу, розроблена в рамках даної роботи, передбачає використання комплексного підходу із застосуванням сучасних інструментів: ГІС-технологій, багатофакторного аналізу, сценарного моделювання, залучення громадськості та відкритих екологічних даних.

Запропонована модель моніторингу дозволяє своєчасно виявляти негативні зміни в стані довкілля, оцінювати ефективність реалізації окремих заходів Програми, приймати обґрунтовані управлінські рішення та забезпечувати прозорість екологічної інформації.

Розроблена система сприяє інтеграції екологічних міркувань у стратегічне планування, підвищує екологічну відповідальність влади та суспільства, забезпечує досягнення цілей сталого розвитку на місцевому рівні.

Отже, реалізація системи екологічного моніторингу в рамках СЕО Програми соціально-економічного розвитку міста є дієвим інструментом запобігання екологічним загрозам, підвищення екологічної безпеки населення та формування екологічно відповідального управління міським розвитком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 № 2354-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
4. Постанова КМУ № 1272 від 16.12.2020 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1272-2020>
5. Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС щодо оцінки впливу певних планів і програм на довкілля (SEA Directive) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu>
6. Протокол про СЕО до Конвенції Еспо (Київ, 2003) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unece.org>
7. Наказ Мінекології № 296 від 10.08.2018 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua>
8. Наказ Мінекології № 213 від 28.10.2020 «Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua>
9. Миколаївська міська рада. Проєкт Програми соціально-економічного розвитку м. Миколаєва на 2024–2026 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mkrada.gov.ua>
10. Сучасні підходи до екологічного моніторингу: навч. посіб. / За ред. І.В. Шелудченко. – К.: Ліра-К, 2020. – 212 с.

11. Стратегічна екологічна оцінка: методика та практика / І.О. Горбач, Л.О. Лисенко. – К.: Основа, 2019. – 145 с.
12. Екологічна безпека в системі стратегічного планування розвитку регіонів / Ю.О. Туган-Барановський. – Дніпро: УАД, 2021. – 168 с.
13. Геоінформаційні системи у моніторингу навколишнього середовища: навч. посіб. / О.В. Карпюк, Н.В. Ковальчук. – Львів: ЛНУ, 2022. – 200 с.
14. Вдовенко, Н.М. Інституційне забезпечення сталого розвитку: теорія, методологія, практика / Н.М. Вдовенко. – К.: ННЦ ІАЕ, 2021. – 284 с.
15. Методика СЕО. Посібник для органів влади та розробників документів державного планування / Програма ЄС «FORBIZ». – К.: 2019. – 85 с.
16. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua>
17. Sustainable Development Goals Knowledge Platform [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sdgs.un.org>
18. Mather, A. Environmental Impact Assessment: Principles and Procedures. – Oxford: Blackwell Science, 2019. – 210 p.
19. Glasson, J., Therivel, R., Chadwick, A. Introduction to Environmental Impact Assessment. – 4th ed. – London: Routledge, 2013. – 423 p.
20. Partidario, M.R. Strategic Environmental Assessment Better Practice Guide. – Lisbon: APA, 2020. – 118 p.
21. Fischer, T.B. Theory & Practice of Strategic Environmental Assessment. – London: Earthscan, 2007. – 224 p.
22. Регіональні аспекти екологічної політики / За ред. М.В. Савченко. – Харків: ХНАМГ, 2021. – 156 с.
23. Екологія міста: навч. посіб. / І.О. Желіба, С.В. Бойко. – К.: Центр учбової літератури, 2020. – 232 с.